

STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

Jaarstukken 2024

RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

Buitenhof 33, Den Haag
postadres: Buitenhof 33, 2513 AH Den Haag
info@gevangenpoort.nl, www.gevangenpoort.nl

HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Postadres: Buitenhof 33, 2513 AH Den Haag
info@haagshistorischmuseum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl

Inhoud

1.	Van de Raad van Toezicht	1
1.1.	De STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT	1
1.2.	Belangrijkste onderwerpen in onze vergaderingen	1
1.3.	Samenstelling Raad van Toezicht en nevenfuncties	2
1.4.	Goedkeuring Jaarrekeningen 2024	3
2.	Van de directie	4
2.1.	Belangrijkste thema's in 2024	4
2.2.	Financieel beleid en risicobeheersing	5
2.3.	Financiële uitkomst 2024	5
2.4.	Korte toelichting op het exploitatieresultaat en voorstel tot resultaatbestemming	6
3.	Governance Code Cultuur, Code Fair Practice en Code Diversiteit & Inclusie	8
4.	Jaarrekening Stichting HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT	10
4.1.	Balans per 31 december 2024	10
4.2.	Exploitatierekening over 2024	11
4.3.	Algemene toelichting	12
4.4.	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	12
4.5.	Wet normering topinkomens	15
5.	Bestuursverslag 2024 – HAAGS HISTORISCH MUSEUM	17
5.1.	Positionering	17
5.2.	Organisatie en personeel	17
5.3.	Aantal bezoekers en hoofdactiviteiten	18
5.4.	Collectie	19
5.5.	Educatie en participatie	21
5.6.	Zichtbaarheid tijdens de sluiting	23
5.7.	Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid	23
5.8.	Maatschappelijk bereik	25
5.9.	Cultureel ondernemerschap	26
5.10.	Renovatie van het museumgebouw	27
5.11.	Exploitatieresultaat, financiële positie en kengetallen	28
5.12.	Toekomst	29
5.13.	Prestatiecijfers	30
6.	Bestuursverslag 2024 – RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT	31
6.1.	Positionering	31
6.2.	Organisatie en personeel	31
6.3.	Visitatiecommissie en activiteitenplan 2025-2028	31
6.4.	Aantal bezoekers en hoofdactiviteiten	32
6.5.	Collectie	32
6.6.	Educatie en participatie	34
6.7.	Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid	35
6.8.	Digitale transformatie	36
6.9.	Exploitatieresultaat, financiële positie en kengetallen	37
6.10.	Onderhoud en beheer Gevangenpoort	39
6.11.	Toekomst	40
6.12.	Prestatiecijfers	40
7.	Controleverklaring accountant	41

Bijlagen

1. Financiële verantwoording HAAGS HISTORISCH MUSEUM
2. Financiële verantwoording RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

1. Van de Raad van Toezicht

1.1. De STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

De STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM en RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT bestaat uit twee musea en heeft twee subsidiënten: het HAAGS HISTORISCH MUSEUM ontvangt van de gemeente Den Haag een exploitatiesubsidie en RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT ontvangt van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een erfgoedwetsubsidie voor collectiebeheer en huisvesting en een aparte subsidie voor publieksactiviteiten. Beide musea hebben dezelfde directie en dezelfde Raad van Toezicht. In overeenstemming met de statuten van de Stichting is er één jaarrekening van de Stichting als geheel (hoofdstuk 3). Daarnaast hebben beide musea een eigen bestuursverslag (hoofdstuk 4 en 5) en een eigen jaarrekening (bijlage 1 en 2). Beide subsidiënten stellen ieder specifieke eisen aan de inhoud van deze hoofdstukken en bijlagen.

De Stichting wordt bestuurd volgens het Raad van Toezichtmodel met een (momenteel éénkoppige) directie. De Raad heeft als taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de Stichting en treedt op als klankbord, adviseur en ambassadeur. De Raad van Toezicht draagt er zorg voor dat recht wordt gedaan aan de afzonderlijke positie van beide musea. Behalve een eigen jaarverslag met financiële verantwoording hebben beide musea een eigen beleidsplan en collectieplan. Er is tevens een Reglement Bestuur en Toezicht.

Bij de samenstelling van de Raad van Toezicht is rekening gehouden met de benodigde verscheidenheid in expertises. Werving voor vacatures in de Raad geschiedt openbaar met inachtneming van de Code Diversiteit & Inclusie. De samenstelling van de Raad van Toezicht en het rooster van aftreden, alsmede gegevens over de inschrijving bij de Kamer van Koophandel en de jaarstukken van het afgelopen jaar, worden openbaar gemaakt via de websites van beide musea.

De Raad ziet verder nauwgezet toe op het naleven van de Governance Code Cultuur, de Code Fair Practice en de Code Diversiteit & Inclusie. Zie voor de wijze waarop de Raad dit doet hoofdstuk 3 en de bestuursverslagen van beide musea (hoofdstuk 5 en 6).

1.2. Belangrijkste onderwerpen in onze vergaderingen

De Raad van Toezicht komt bijeen op basis van een vooraf vastgesteld vergaderschema met vastgestelde onderwerpen – waaronder het bespreken van ongewenste belangenverstrengeling – en wanneer nodig wordt er tussentijds vergaderd. De voorzitter van de Raad van Toezicht komt regelmatig met de directeur-bestuurder bijeen om de lopende zaken te bespreken en de vergaderingen voor te bereiden. De Raad heeft uit zijn leden een auditcommissie samengesteld die apart vooroverleg voert met de directeur-bestuurder en de manager Financiën over begrotingen en jaarrekeningen. Vanwege het renovatieplan voor het HAAGS HISTORISCH MUSEUM is er een renovatie-commissie ingesteld die deze renovatie vanuit de Raad van Toezicht monitort. Vanwege de fase waarin de renovatie zich bevond, heeft deze commissie in 2024 geen actieve rol gespeeld.

De Raad van Toezicht heeft in 2024 vier reguliere vergaderingen gehouden, waarbij de Raad voorafgaand 30 minuten in besloten samenstelling heeft vergaderd. In een extra bijeenkomst zijn profielen voor nieuw te werven leden voor de Raad van Toezicht vastgesteld. Tijdens de reguliere vergaderingen werden, naast de vastgestelde onderwerpen, de volgende strategische thema's behandeld:

- De toekomst van RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT op basis van de aanbevelingen van de Visitatiecommissie voor Rijksge subsidieerde musea.
- Doelgroepen en doelgroepenverbreding. Aan de hand van het in de cultuursector veelvuldig gehanteerde 'Rotterdamse doelgroepenmodel' is de marketingstrategie van de Stichting tegen het licht gehouden.

- Digitalisering. Vanwege de breedheid, actualiteit en urgentie van dit thema is het gedurende 2024 twee keer geagendeerd. Er is zowel ingezoomd op het digitaal toegankelijk maken van collectie en tentoonstellingen als op de verwachtingen omtrent de betekenis die AI in de toekomst voor de culturele wereld zal hebben.

Zelfevaluatie

Behalve de vier reguliere vergaderingen heeft de Raad van Toezicht in 2024 een ‘heidag’ gehouden waarop wederom een zelfevaluatie is uitgevoerd. Tijdens de zelfevaluatie is gesproken over het functioneren en de samenstelling van de Raad van Toezicht. Zowel over het functioneren van de raad als geheel als over de betrokkenheid van de afzonderlijke leden heerst tevredenheid. Besloten is om het individueel functioneren van de leden van de Raad van Toezicht tot een vast agendapunt van de zelfevaluatie te maken. Een ander vast punt van aandacht betreft de diversiteit in de samenstelling. Deze diversiteit kan op verschillende niveaus betrekking hebben: leeftijd, gender, geaardheid, biculturaliteit, genoten opleiding, enzovoort. De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de samenstelling van de raad tamelijk divers is. Er is nog ruimte voor verbetering, wat ook de aandacht zal hebben, zodra opvolging van leden van de raad aan de orde is. De uitkomsten van de zelfevaluatie zijn schriftelijk vastgelegd.

Relatie met adviesorganen

Een vertegenwoordiging van de Raad van Toezicht heeft het afgelopen jaar twee keer een online koffiemoment georganiseerd met de personeelsvertegenwoordiging. Daarbij kwamen onderwerpen zoals omgang met collega's en MT, tevredenheidsonderzoek onder medewerkers en gedragscode aan bod. Tevens werd vastgesteld dat de personeelsvertegenwoordiging steeds meer begint te leven binnen de organisatie. De input van de beide overleggen is geanonimiseerd teruggekoppeld aan de directeur-bestuurder en de volledige Raad van Toezicht.

ATANA Den Haag

Omdat de Raad van Toezicht het belangrijk vindt om een bijdrage te leveren aan een diverser bestuurslandschap in de culturele wereld én wil werken aan de eigen D&I-leercurve, is gekozen voor deelname aan het ‘ATANA Den Haag’-traject. Dit traject beoogt de diversiteit en inclusie bij Haagse cultuurinstellingen op het niveau van toezichthouders te vergroten. De Raad heeft hiertoe in 2024 een trainee een leerplek aangeboden. De trainee heeft gedurende het hele jaar volwaardig in de raad meegedraaid onder begeleiding van een lid van de Raad van Toezicht.

Bezoek Museum Prinsenhof

Met het oog op de komende renovatie hebben Raad van Toezicht en directeur-bestuurder een bezoek gebracht aan Museum Prinsenhof Delft, dat eveneens voor een ingrijpende renovatie staat. Door de directeur en stafleden van het museum zijn we meegenomen in hun ervaringen met de renovatieopdracht en tevens heeft er een vruchtbare uitwisseling plaatsgevonden.

1.3. Samenstelling Raad van Toezicht en nevenfuncties

In 2024 deden zich geen mutaties voor en bestond de Raad uit de volgende leden:

Naam	Functie	Sinds	Termijn	Eind 1 ^{ste} termijn	Einde 2 ^{de} termijn	Einde 3 ^{de} termijn
dr. E.M. Jacobs	Vz	23-03-'17	3 ^e	--	--	23-03-'26
drs. J.I.G.J. Jeurissen	Lid	23-03-'17	3 ^e	-	-	23-03-'26
C.S. Ori MSc	Lid	01-05-'21	1 ^e	01-05-'25	01-05-'29	nvt*
prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans	Lid	01-05-'21	1 ^e	01-05-'25	01-05-'29	nvt*
dr. M.J.S. Spierts	Lid	23-03-'17	3 ^e	-	-	23-03-'26

drs. F.C. van Steekelenburg-van der Stelt	Lid	15-05-'19	2 ^e	-	15-05-'27	nvt.
drs. H.E. Veldhuizen-van den Berg**	Lid	15-05-'19	2 ^e	-	15-05-'27	nvt.
P. Paalvast (M)	trainee	25-01-'24	n.v.t.			

*Per 1-1-2019 staat de Governance Code Cultuur nog slechts 2 termijnen toe van elk maximaal 4 jaar (was 3x3 jaar).

**Wegens persoonlijke omstandigheden met verlof van 1 juli tot 31 december 2024.

Alle leden van de Raad verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd. De leden en de directie vervulden in 2024 de volgende (neven)functies:

Naam	(Neven)functies
dr. E.M. Jacobs	Zelfstandig ondernemer, actief als consultant, bestuurder en onderzoeker in de cultureel erfgoed sector onder meer in opdracht van Erasmus Universiteit en Maritiem Museum Rotterdam. Lid Registratiecommissie Museumregister Nederland, voorzitter Vrienden Universiteitsbibliotheken Leiden, voorzitter Stichting Leerstoel Zeegeschiedenis Universiteit Leiden.
drs. J.I.G.J. Jeurissen	Manager Tijdelijke Werkorganisatie Koninkrijksrelaties bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bestuurslid Stichting Fynn Ltd (Cézanne Tegelberg & Company).
C.S. Ori MSc	Inclusion Officer en onderzoeker aan De Haagse Hogeschool, Lid RvT MBO Rijnland en bestuurslid Stichting Leergeld Den Haag.
prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans	Advocaat bij Van der Feltz advocaten ten Den Haag, hoogleraar onteigeningsrecht Radboud Universiteit te Nijmegen, lid bestuur Stichting Firma Mes te Den Haag, lid wetenschappelijke raad EEI, lid RvT Koninklijke Wandelbond Nederland, lid Steering Committee International Expert Group on Expropriation, lid bondsraad ANWB/lid bestuur STAK ANWB, lid redactieraad Tijdschrift voor Bouwrecht, voorzitter Vereniging voor Onteigeningsrecht, lid Raad van Advies van de Vereniging Jonge Onroerend goed Juristen (VJOJ).
dr. M.J.S. Spierts	Zelfstandig onderzoeker en publicist op het gebied van sociaal werk, educatie en cultuur, lid van de Wetenschappelijke Adviesraad van de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW).
drs. F.C. van Steekelenburg - van der Stelt MA	Directeur Mariniersmuseum te Rotterdam, lid RvT van de Stichting Help Ze Thuis komen/Stop PTSS, lid RvT Westland Cultuurweb, bestuurslid Comité 14 mei Herdenking.
drs. H.E. Veldhuizen van den Berg	Algemeen directeur bij ontwikkelingsorganisatie Cordaid, Secretaris van de Stichting Sebastiaangenootschap.
drs. T.P. Vrij	Eigenaar (DGA) van Vrij & Visie bv, secretaris van Stichting Steunfonds HAAGS HISTORISCH MUSEUM, penningmeester van Stichting Sebastiaan Genootschap, penningmeester van Stichting Museumkwartier Den Haag, bestuurslid van de Stichting Binnenstad Den Haag, voorzitter van de Stichting Blommeland (uitgever van lokale historische boeken).

1.4. Goedkeuring Jaarrekeningen 2024

De Raad van Toezicht heeft kennisgenomen van de jaarrekeningen 2024 en heeft deze in de vergadering van 10 april 2025 goedgekeurd. Tevens heeft de Raad hierbij het voorstel van de directie tot resultaatbestemming bij beide musea goedgekeurd.

Den Haag, 10 april 2025

E. M. Jacobs

Voorzitter Raad van Toezicht

STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN

RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

2. Van de directie

2.1. Belangrijkste thema's in 2024

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM heeft in 2024 weer volop ingezet op de aanstaande renovatie van het museum. Dankzij de inzet van wethouder Saskia Bruines (Cultuur) en haar ambtenaren en het lobbytraject van de directie, stemde op 20 juni de Haagse gemeenteraad unaniem in met de benodigde investering van € 17.654.000 (ex btw). Dat er geen enkele tegenstem was, is een mooie uiting van het grote draagvlak dat het museum de afgelopen jaren in de stad heeft weten te creëren. In juli rondde de gemeente samen met ons en architectenbureau DP6 de aanbesteding voor de selectie van een aannemer af (gekozen is voor Koninklijke Woudenberg Ameide bv.). Het museum sloot na een druk bezocht (gratis) publieksweekend op zondag 29 september de deuren, waarna de uithuizing van de collectie plaats kon vinden. In oktober is de staf verhuisd naar tijdelijke kantoorruimte op de Lange Houtstraat 26. Het vertrek van de Korte Vijverberg werd daarna nog luister bijgezet met een knallend slotfeest in het lege museumpand voor zo'n 350 mensen uit ons netwerk. Op 1 november leverden we de sleutel van het museumgebouw in bij de gemeente. Met de bouwkundige voorbereidingen voor de renovatie kon worden gestart.

Een week na de stemming in de gemeenteraad presenteerden we aan een achttal fondsen onze plannen voor de inhoudelijke vernieuwing van het museum. Dit deden we op basis van een 2.0 versie van het Museaal Concept. Hierna verstuurd we de eerste aanvragen naar fondsen voor financiële ondersteuning t.b.v. de inrichting van het vernieuwde museumgebouw.

Vanwege de verwachte sluiting van het museum na de zomervakantie programmeerden we dit jaar maar één nieuwe tijdelijke tentoonstelling: 'Haagse Harry, dûh tènstaunstelling!!' In dit laatste jaar voor de sluiting wisten we hiermee verrassend veel publiek te trekken, met als resultaat een totaal van 41.955 bezoekers over 2024 (begroot was 30.000 bezoekers; waarbij we rekenden met acht maanden open, dat werden er negen).

Ook RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT had qua bezoekcijfers een goed jaar. Met 60.698 bezoekers evenaarden we bijna recordjaar 2023.

In januari ontvingen we het eindrapport van de Visitatiecommissie die ons in het najaar van 2023 had bezocht. De commissie was vol lof, concludeerde dat 'het huis op orde is' en stimuleerde ons om het plan voor de vernieuwing van de presentaties in het koude deel van de Gevangenpoort de komende jaren te gaan implementeren. Als voorbereiding op deze vernieuwing zijn we een samenwerking aangegaan met de Universiteit Leiden (Instituut van Geschiedenis). Een mede door ons gefinancierd onderzoek is gestart naar de vonnis- en verhoorboeken van de stad Den Haag uit de periode 1600-1800. We verwachten dat dit onderzoek medio 2025 wordt afgerond. De resultaten hiervan gaan we bij het verder ontwikkelen van de nieuwe presentatie gebruiken.

Verder is in het beheer van het onderhoud van het rijksmonument een volgende stap gezet. In opdracht van het ministerie van OCW hebben we door een extern bureau een zgn. routekaart voor de verduurzaming van het museumpand laten opstellen (DUMO niveau 3). De planning en kosten van de geadviseerde ingrepen zijn opgenomen in een nieuwe versie van het MJOP.

En voor beide musea geldt: in 2024 hebben we via Stichting Museumkwartier Den Haag wederom, samen met de andere culturele instellingen uit dit gebied en met financiële hulp van de gemeente, diverse marketingcampagnes uitgevoerd en gezamenlijk activiteiten geprogrammeerd. Dit met als doel de identiteit en de aantrekkelijkheid van het Museumkwartier te versterken als culturele *hotspot*.

Dankzij het behalen van grote en ook vele kleine successen (zie verder de twee bestuursverslagen) kijkt de directie met veel voldoening terug op het jaar 2024.

2.2. Financieel beleid en risicobeheersing

Ons beleid richt zich op het waarborgen van de financiële stabiliteit en duurzaamheid van beide musea. Er zijn duidelijke kaders voor de financiële prestaties waarbij we continu de financiële middelen, budgetten en investeringen bewaken. Ook sturen we daar waar mogelijk op kostenbeheersing. In onze planning&control-cyclus wordt maandelijks op basis van de *actuals* een financiële *forecast* gemaakt en eventueel bijgesteld. Ten behoeve van een integrale risico-beheersing evalueert de directie regelmatig de bedrijfsbrede risicoanalyse. In deze analyse worden alle processen op de gebieden governance, financiën, ICT-, P&O-, collectiebeheer, en facilities getoetst op mogelijke strategische, tactische en operationele kwetsbaarheden. Op verzoek van de accountant zijn hier in het najaar 2024 in een apart document nog 14 vragen, specifiek gericht op frauderisico's, aan toegevoegd. Van de in totaal 100 potentiële risico's die zijn geïnventariseerd, waren er 5 als 'hoog' en 7 als 'middel' gekwalificeerd. De mitigerende maatregelen richten zich o.a. op de verdere versterking van ons cultureel ondernemerschap, het voeren van een strak financieel management en het implementeren van het vier-ogen principe bij banktransacties.

2.3. Financiële uitkomst 2024

De exploitatie voor de twee musea geeft samen het volgende beeld over 2024:

	Actueel 2024 €	Begroting 2024 €	Actueel 2023 €
Directe en indirecte opbrengsten	1.098.506	811.093	1.068.251
Bijdragen uit private middelen	30.000	-	69.978
Structurele subsidie Ministerie van OCW voor GP	667.994	642.811	588.242
Structurele subsidie Gemeente Den Haag voor HHM	2.250.238	2.250.238	2.100.601
Incidentele subsidies en bijdragen uit publieke middelen	15.000	30.000	222.946
Baten	4.061.738	3.734.142	4.050.019
Lasten	3.178.967	3.465.497	3.492.259
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	882.771	268.646	557.760
Rentebaten en -lasten	-32.275	-	-9.114
Mutatie aankoopfonds HHM/GP	35.000	35.071	35.000
Exploitatieresultaat	880.046	233.574	531.874
Het exploitatieresultaat bestaat uit:			
- Haags Historisch Museum	694.507	174.576	373.587
- Museum de Gevangenpoort	185.539	60.999	158.287
Exploitatieresultaat	880.046	235.574	531.874
Voorstel resultaatbestemming			
HHM resultaat	694.507	174.576	373.587
- Mutatie bestemmingsfonds museale vernieuwing	594.507	-	369.711
- Mutatie bestemmingsfonds frictiekosten	100.000	-	3.876
Ten laste / gunste van de algemene reserve	-	174.576	-
GP resultaat	185.539	60.999	158.287
Ten laste / gunste van de algemene reserve	185.539	60.999	158.287

In de afzonderlijke hoofdstukken en bijlagen zijn de baten en lasten evenals de balansposten nader gespecificeerd.

2.4. Korte toelichting op het exploitatieresultaat en voorstel tot resultaatbestemming

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM sluit het jaar 2024 af met een positief resultaat van € 694.507, terwijl € 174.567 was begroot. Dit bijzondere resultaat is behaald door een extra inzet van ons om zo veel als mogelijk te sparen voor de herinrichting van het gerenoveerde museumgebouw, door enkele meevallers, én door verschuivingen van kosten naar de komende jaren. Hierdoor waren er hogere baten en lagere kosten.

De hogere baten werden veroorzaakt door bijna 12.000 meer betalende bezoekers dan begroot (dankzij drie succesvolle tijdelijke tentoonstellingen). Samen met een hogere bijdrage uit private middelen (bijdragen van particulieren en bedrijven) zorgt dit voor € 200.192 extra aan opbrengsten. Aan de kostenkant hebben we in 2024 verder ingezet op procesverbeteringen (zoals minder administratieve handelingen in het financiële proces) en op besparingen op fte vanwege de sluiting van het museum (€ 48.023). Verder hebben we bij het vinden van tijdelijke kantoorruimte kunnen besparen op huur- en energiekosten. Ook zijn met de sluiting van het museum in het vooruitzicht allerlei contracten met leveranciers tegen het licht gehouden en waar nodig (tijdig) opgezegd of vernieuwd. Dit leverde forse besparingen op, bijvoorbeeld in de ICT- en huisvestingskosten van bij elkaar € 118.081. Tevens waren er diverse meevallers, zoals bij advies-, representatiekosten en de rentebaten. Tot slot was er een grote onderbesteding van de posten Tentoonstellingskosten en Museale vernieuwing. De uitgaven die we hiervoor hadden verwacht betreffen allemaal projecten voor de herinrichting van het nieuwe museum pand. Hoewel deze projecten deels al zijn gestart, blijkt nu dat de kosten voor bijhorende inhuur van externe expertise (zoals ontwerp bureaus voor de nieuwe tentoonstellingen) pas vanaf 2025 gaan vallen. Met € 151.480 minder aan tentoonstellingskosten en € 70.511 minder kosten aan Museale vernieuwing als gevolg. In totaal leidden de besparingen op de kosten tot een bedrag van € 494.315. Samen met de hogere baten geeft dat het hogere positieve resultaat van € 694.507.

Voor het sparen t.b.v. de herinrichting van het museumgebouw zijn in nauw overleg met de Gemeente Den Haag al eerder de bestemmingsfondsen 'Museale Vernieuwing' en 'Frictiekosten' gecreëerd. Omdat deze spaarpotten bij lange na nog niet de te verwachten herinrichtingskosten van € 3,3Mio dekken en de fondswerving nog loopt, zijn we heel erg blij met het forse positieve resultaat over 2024, want we zullen dit geld de komende jaren hard nodig gaan hebben. Wij verzoeken de gemeente Den Haag daarom toestemming om het resultaat aan deze twee bestemmingsfondsen als volgt toe te voegen: € 594.507 aan het bestemmingsfonds Museale vernieuwing en € 100.000 aan het bestemmingsfonds Frictiekosten. Hierdoor hebben wij de komende jaren ten behoeve van de inrichting van het vernieuwde museum én voor het opvangen van tegenvallers alvast resp. € 1.305.153 en € 195.047 in kas.

Ook RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT heeft het jaar met een positief resultaat afgesloten: € 185.539. Dit komt vooral door de toename van het aantal betalende bezoekers en het aanbieden van losse rondleidingen. Hierdoor komen de publieksinkomsten uit op € 585.253. In vergelijking met de begroting is dit een stijging van € 93.405.

De ontvangen structurele subsidie is opgenomen in de baten, het verschil met de begroting bestaat uit indexeringen en is € 25.183. Daarnaast is ook bij RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT zoveel mogelijk gedaan om de kostenstijging van leveranciers te compenseren door procesoptimalisatie. Hierdoor blijven de totale lasten nog redelijk in lijn met de begroting.

Het voorstel voor resultaatbestemming is om dit resultaat in zijn geheel toe te voegen aan de Algemene Reserve van de Gevangenpoort. Vanuit deze reserve zullen we voorgenomen vernieuwing van de presentatie in het 'koude deel' van de Gevangenpoort, samen met fondswerving, gaan financieren.

Voor beide musea hebben we voor de nieuwe kunstplanperiode 2025-2028 een sluitende meerjarenbegroting ingediend bij de subsidiegevers. Omdat zowel de gemeente Den Haag als het Ministerie van OCW deze begrotingen via beschikkingen hebben geaccordeerd, zijn beide musea tot en met 2028 verzekerd van de in de begrotingen opgenomen gemeentelijke en landelijke subsidies.

Den Haag, 10 april 2025

T. P. Vrij
Directeur-bestuurder
STICHTING HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN
RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

3. Governance Code Cultuur, Code Fair Practice en Code Diversiteit & Inclusie

De Stichting past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 onverkort toe. De manier waarop wij invulling geven aan de acht principes is als volgt:

Principe 1: De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

- Al onze activiteiten zijn erop gericht om maatschappelijk relevant te zijn, wat te herkennen is in onze tentoonstellingen, programmering, educatie en de economische waarde die wij leveren voor de stad Den Haag door het aantrekken van zo'n 100.000 bezoekers per jaar.
- Door het zorgvuldig beheer en ontsluiten van de collecties van beide musea bewaren wij uniek erfgoed, maken dit toegankelijk en dragen dit over aan volgende generaties.

Principe 2: De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan (pas toe én leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af (pas toe óf leg uit).

- Er zijn geen uitzonderingen op of afwijkingen van de code van toepassing.
- Het toepassen van de principes is een vast onderdeel van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht.

Principe 3: Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

- (Neven)functies van de directie en van de Raad van Toezicht zijn vermeld in dit jaarverslag.
- Toezicht op (de schijn van) belangenverstrengeling wordt gedaan door op iedere RvT-vergadering als vast agendapunt aan alle RvT-leden de vraag te stellen of belangenverstrengeling zich heeft voorgedaan of zou kunnen voordoen. Omdat deze situatie zich in 2024 niet heeft voorgedaan, waren ook geen mitigerende maatregelen nodig.
- Er wordt binnen de organisatie nadrukkelijk gestreefd naar en aandacht besteed aan een cultuur van openheid en transparantie, waarbij mogelijke dilemma's bespreekbaar zijn.
- Er vinden geen transacties plaats tussen bestuurders en de stichting.

Principe 4: Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

- De onderlinge rol/taakverdeling en alle interne processen zijn vastgelegd in de statuten, in het document Reglement Bestuur en Toezicht, en in het document Administratieve Organisatie. Dit laatste document wordt ieder jaar van een update voorzien.

Principe 5: Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

- Binnen de planning- en control-cyclus is continu aandacht voor budgetbewaking en -verantwoording en voor het bewaken van de prestaties.
- De directie bespreekt het functioneren en de resultaten periodiek met de Gemeente Den Haag en met het Ministerie van OCW.

Principe 6: Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

- Financiën en HRM hebben specifiek de aandacht van de directie en de Raad van Toezicht.
- Arbeidsvoorwaarden worden toegepast op basis van de Museum CAO.

- Een protocol 'Meldprocedure Integriteit en Ongewenst Gedrag' is opgesteld en geïmplementeerd. Hierin is o.a. vastgelegd wie de interne en de externe vertrouwenspersoon is. Het 'Jaarverslag 2024' van de externe vertrouwenspersoon meldt dat er één melding is binnengekomen en is afgehandeld.
- We stimuleren de professionele ontwikkeling van de medewerkers, gefaciliteerd met een ruimhartig opleidingsbudget.
- De directie heeft minimaal twee keer per jaar een formeel overleg met de Personeelsvertegenwoordiging (PVT). Onderwerpen die op de agenda staan zijn o.a.: Museum CAO, werkdruk, ziekteverzuim, uitkomsten medewerkersonderzoek, evaluatie protocol ongewenst gedrag.
- In 2023 is gestart met een nieuwe vorm van medewerkersonderzoek. Het betreft een methode waarbij de medewerkers via een app maandelijks enkele vragen krijgen voorgelegd over hoe zij werkstress en werkgeluk beleven. De directie monitort de geanonimiseerde resultaten en komt één keer per kwartaal met een analyse en indien nodig met mitigerende maatregelen.
- Goede en gezonde arbeidsomstandigheden worden gemonitord via de RI&E, waar in 2023 een goede basis voor is gelegd. In 2024 hebben twee preventiemedewerkers van de afdeling Facilitaire Zaken de RI&E-criteria op verschillende momenten in het jaar zijn getoetst. Alle actiepunten zijn opgepakt en uitgevoerd. De RI&E en het bijhorende Plan van Aanpak zijn tevens door een gecertificeerd Arbeidshygiënist/veiligheidskundige van Future- Proof Health & Safety Consultancy getoetst op betrouwbaarheid, volledigheid en actualiteit. Daarnaast zijn steekproeven gedaan tijdens locatiebezoeken. De conclusie van Future-Proof was dat RI&E gestructureerd is ingevuld, dat de bevindingen in de rapportages overzichtelijk zijn weergegeven en dat de uitvoering van voldoende kwaliteit is.

Principe 7: De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

- De Raad van Toezicht houdt jaarlijks, in afwezigheid van de bestuurder, een zelfevaluatie.
- Bij vacatures wordt extern geworven conform een vooraf opgesteld functieprofiel.

Principe 8: De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

- De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden, met een culturele, juridische, zakelijke of onderwijs achtergrond.
- Een evaluatie van de bijdrage van iedere toezichthouder vindt jaarlijks plaats.
- In iedere vergadering van de Raad van Toezicht vraagt de voorzitter aan alle leden om evt. situaties van ongewenste belangenverstrengeling te melden. In dit bestuursjaar heeft zo'n situatie zich niet voorgedaan.

De directie past verder vol overtuiging de code Fair Practice toe. Wij betalen onze inhuurkrachten conform onze cao. Zij krijgen allen een uurtarief dat gebaseerd is op de betreffende functieschaal. Voorbereidingsuren worden ook betaald ('Fair pay'). Daarnaast investeren we in de ontwikkeling van onze vrijwilligers en museumdocenten met gerichte trainingen, bijeenkomsten en voortgangsgesprekken en worden zij voor alle personeelsactiviteiten uitgenodigd.

De wijze waarop de Code Diversiteit & Inclusie is toegepast komt uitgebreid in de twee bestuursverslagen aan de orde.

4. Jaarrekening Stichting HAAGS HISTORISCH MUSEUM EN RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

4.1. Balans per 31 december 2024

(na verwerking van de resultaatbestemming)

	2024 €	2023 €
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiele vaste activa	388.006	560.990
Vlottende activa		
Onderhanden projecten	-	-
Voorraden	3.810	36.236
Vorderingen	203.753	186.941
Liquide middelen	2.914.417	1.941.176
Totaal vlottende activa	3.121.980	2.164.352
Totaal activa	3.509.986	2.725.342
PASSIVA		
Eigen Vermogen		
Algemene reserve Haags Historisch Museum	428.834	428.834
Algemene reserve Museum de Gevangenpoort	783.825	598.286
Bestemmingsfondsen Haags Historisch Museum	1.648.948	813.469
Totaal Eigen Vermogen	2.861.607	1.840.589
Aankoopfonds	185.794	172.899
Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud GP	131.148	93.140
Voorziening MOIP HHM	-	174.702
Overige voorzieningen	-	50.000
Totaal voorzieningen	131.148	317.842
Langlopende schulden	-	-
Kortlopende schulden	331.437	394.013
Totaal passiva	3.509.986	2.725.342

4.2. Exploitatierkening over 2024

	Actueel 2024	Begroting 2024	Actueel 2023
Baten	€	€	€
Eigen inkomsten			
Kaartverkoop	940.902	689.341	908.060
Overige publieksinkomsten	91.377	57.000	99.559
Publieksinkomsten	1.032.278	746.341	1.007.619
Sponsorinkomsten	-	-	-
Overige directe inkomsten	6.660	14.000	10.414
Totaal overige directe inkomsten	6.660	14.000	10.414
Totaal directe inkomsten	1.038.938	760.341	1.018.033
Indirecte inkomsten	59.568	50.752	50.218
Private middelen - particulieren	-	-	-
Private middelen - bedrijven	30.000	-	285
Private middelen - private fondsen	-	-	-
Private middelen - goede doelenloterijen	-	-	69.693
Bijdrage uit private middelen	30.000	-	69.978
Totale eigen inkomsten	1.128.506	811.093	1.138.230
Subsidie OCW GP	667.994	642.811	588.242
Subsidie gemeente Den Haag HHM	2.250.238	2.250.238	2.100.601
Totaal incidentele publieke subsidie	15.000	30.000	222.946
Totaal subsidies	2.933.232	2.923.049	2.911.789
Totale baten	4.061.738	3.734.142	4.050.019
Lasten			
Personeelslasten	1.828.737	1.866.698	1.849.378
Huisvestingslasten	593.514	732.288	701.124
Afschrijvingen	180.131	78.176	109.549
Aankopen	-	-	4.385
Overige lasten	576.585	788.333	827.823
Totale lasten	3.178.967	3.465.497	3.492.259
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	882.771	268.646	557.760
Saldo rentebaten/-lasten	-32.275	-2.000	-9.114
mutaties aankoopfonds / collectiefonds	35.000	35.071	35.000
Exploitatieresultaat (6+7+8)	880.046	235.574	531.874

	Actueel 2024	Begroting 2024	Actueel 2023
	€	€	€
Voorstel Resultaatbestemming			
Exploitatieresultaat	880.046	235.574	531.874
Mutatie bestemmingsfondsen HHM	694.507	174.576	373.587
Mutatie bestemmingsreserves GP	-	-	-
Saldo mutatie algemene reserve	185.539	60.999	158.287

4.3. Algemene toelichting

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt in euro's volgens de overigens van elkaar verschillende richtlijnen van de subsidiegevers van de musea: de gemeente Den Haag en het Ministerie van OCW. De jaarverslaggevingsregels zoals opgenomen in 'het Handboek verantwoording Erfgoedwetsubsidie 2021-2024', 'het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024', 'de Algemene Subsidie Verordening Den Haag 2014 (ASV 2014)' en 'de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017' zijn in acht genomen. De jaarrekening is tevens op basis van de richtlijnen RJ 640 'Organisaties zonder winststreven opgemaakt.

De jaarrekening is samengesteld uit de financiële verantwoordingen van beide musea. De wettelijk vereiste toelichtingen van de balans en resultatenrekening zijn opgenomen in respectievelijk bijlage 1 en bijlage 2 en zijn daarmee een integraal onderdeel van deze vereiste toelichting.

In de jaarrekening is als grondslag voor waardering en resultaatbepaling de historische kostprijs gehanteerd. Activa en passiva zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Collecties

Ten aanzien van de museale collecties geldt het volgende: het eigendom van de collecties berust bij de gemeente Den Haag (voor het HAAGS HISTORISCH MUSEUM) en bij het Rijk (voor RIJKSMEUSEUM DE GEVANGENPOORT). De stichting beheert de collecties in overeenstemming met daartoe afgesloten overeenkomsten. De collecties zijn dan ook niet opgenomen op de balans. De beheerovereenkomst met de Gemeente Den Haag is afgesloten op 1 april 1997 voor een duur van tenminste 30 jaar. Het ministerie van OCW heeft in maart 2016 de stichting voor onbepaalde tijd belast met de zorg voor het beheer van de museale cultuurgoederen van de Staat, die RIJKSMEUSEUM DE GEVANGENPOORT nu beheert. Met ingang van 2017 heeft de minister in het kader van de Erfgoedwet een subsidie toegekend waaronder een vergoeding voor beheer van de collectie.

Verplichtingen verbonden aan de exploitatiesubsidies

De gemeente Den Haag en het Ministerie van OCW hebben hun subsidies verleend onder vaststelling van prestatieafspraken over o.a. bezoekersaantallen. Zie hiervoor de beide bestuursverslagen.

Om te voldoen aan de eis van de subsidiegevers voor zowel een functionele als een categoriale indeling van de exploitatierekening zijn in de bijlagen afzonderlijke exploitatierekeningen van beide musea opgenomen. In de jaarrekening wordt voor de Stichting als geheel de exploitatierekening gepresenteerd volgens het categoriale model van het Ministerie van OCW.

Begroting

Voor het HAAGS HISTORISCH MUSEUM is uitgegaan van de jaarbegroting 2024 zoals die is goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 19 september 2023. Voor RIJKSMEUSEUM DE GEVANGENPOORT is uitgegaan van de jaarbegroting 2024, goedgekeurd door de Raad van Toezicht op 16 november 2023.

4.4. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen volgens vaste percentages van de aanschafwaarden. De afschrijvingspercentages zijn

vastgesteld op basis van de verwachte economische gebruiksduur. De jaarlijkse afschrijvingen zijn voor:

- vaste inrichting (beide musea): 10%
- installaties (beide musea): 10%-20%
- automatiseringsapparatuur (beide musea): 20%-33,3%
- overige inventarissen en depotinrichting (beide musea): 5%-20%

Aanschaffingen voor de museale collectie worden niet geactiveerd (zie hierboven).

De baten en lasten vanuit het onderhanden werk aan de exploitatierekening worden toegerekend op basis van de looptijd van de tentoonstelling. Het saldo wordt onder de materiele vaste activa geactiveerd en afgeschreven over de resterende looptijd van de tentoonstelling. Dit wordt alleen zo verwerkt voor tentoonstellingen die over de jaargrens heenlopen.

Onderhanden projecten

Onder de vlottende activa zijn de tijdelijke tentoonstellingen opgenomen waarvan de uitgaven per balansdatum voorlopen op de bijdragen als onderhanden projecten. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs onder aftrek van verkregen bijdragen. Onder de kortlopende schulden zijn de projecten opgenomen waarvan de bijdragen per balansdatum voorlopen op de uitgaven. Indien er geen toekomstige baten zijn te relateren aan projecten worden de lasten direct toegerekend op het moment van ontstaan (voorzichtigheidsbeginsel). Lasten die ontstaan na afsluiting van een project worden toegevoegd aan de lasten in het resultaat.

Vorraden

De winkelvoorraad is gewaardeerd tegen de laatst bekende inkoopprijs of, indien lager, de verkoopprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen hebben een looptijd van minder dan één jaar.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Er is geen specifieke grondslag voor het eigen vermogen.

Voorzieningen

Voor de grondslagen die hiervoor zijn gehanteerd wordt verwezen naar de specifieke toelichting op de betreffende voorzieningen (zie de bijlagen).

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar.

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. Voor de berekeningsmethode van de verplichting voor niet opgenomen vakantiedagen wordt verwezen naar de toelichting.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor balansdatum, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. Het bestuur van de stichting heeft op basis van de uitkomsten van 2024, de vermogenspositie en de begroting voor 2025 met inbegrip van de aan beide musea toegekende subsidies geen reden om te veronderstellen dat de continuïteit in het geding is. Indien er aanleiding toe is, zal actie worden ondernomen om de continuïteit te waarborgen.

Toerekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Toerekening doorbelasting tussen de beide musea

De basis voor de doorbelasting ligt bij de tijdsbesteding van onze medewerkers. De medewerkers worden jaarlijks verdeeld over de beide musea zodat de personeelslasten op deze manier verdeeld worden. Inkoopfacturen worden zoveel mogelijk verstuurd naar het juiste museum. Zijn er toch inkoopfacturen die te maken hebben met beide musea dan wordt dit verdeeld op basis van een afdelingspercentage (wat voortkomt uit de verdeling van de medewerkers) of op basis van een gebruikspercentage wat afgestemd wordt met de besteller.

Subsidies

In de jaarrekening zijn project- en exploitatiesubsidies als baten verwerkt, welke pas na afloop van respectievelijk het project of het boekjaar definitief worden vastgesteld.

Voor het doteren aan de bestemmingsfondsen moet voor beide musea schriftelijk toestemming worden gevraagd aan de subsidiegevers.

Voor RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT is van belang dat de Erfgoedwet in 2019 is gewijzigd. Vanaf 2022 betekent dit dat de subsidiestromen tussen de drie subsidies die het museum krijgt voor huisvesting, collectiebeheer en publieksactiviteiten zijn ontschot. Het museum kan deze middelen naar eigen inzicht inzetten - dus ook voor een evt. exploitatietekort - zolang het maar aan de wettelijke taak en subsidieverplichtingen voldoet.

Bijdragen in natura

De stichting maakt gebruik van bijdragen in natura, vooral in de vorm van vrijwilligerswerk, *free publicity* en resultaten van onderzoek die voortvloeien uit samenwerking met derden. In de jaarrekening zijn deze bijdragen niet gekapitaliseerd.

4.5. Wet normering topinkomens

Algemeen

Beide musea volgen sinds 1 januari 2021 de Museum CAO. De Stichting keert geen bezoldigingen uit die hoger zijn dan de geldende WNT-norm. De leidinggevende topfunctionarissen in de organisatie zijn de bestuurders (de directeur-bestuurder) en de toezichthoudende topfunctionarissen (de leden van de Raad van Toezicht, die geen bezoldiging ontvangen).

WNT-verantwoording 2024 Stichting HAAGS HISTORISCH MUSEUM en Rijksmuseum de Gevangenpoort

Het voor de Stichting toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000, het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2024	
T. Vrij	
Functiegegevens Algemeen directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-01-2024 tm 31-12-2024
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.441
Beloningen betaalbaar op termijn	-
Subtotaal	160.441
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-
Bezoldiging	160.441
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt
Gegevens 2023	
T. Vrij	
Functiegegevens Algemeen directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01-2023 tm 31-12-2023
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.590
Beloningen betaalbaar op termijn	-
Subtotaal	156.590
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
Bezoldiging	156.590

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Naam	Functie
dr. E.M. Jacobs	Vz
drs. J.I.G.J. Jeurissen	Lid
C.S. Ori MSc	Lid
prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans	Lid
dr. M.J.S. Spierts	Lid
drs. F.C. van Steekelenburg-van der Stelt	Lid
drs. H.E. Veldhuizen-van den Berg	Lid

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

5. Bestuursverslag 2024 – HAAGS HISTORISCH MUSEUM

5.1. Positionering

In het Beleidsplan 2021-24 heeft het HAAGS HISTORISCH MUSEUM zijn missie als volgt verwoord:

De geschiedenis van Den Haag is groter dan alleen Den Haag. Het is van lokale, van nationale en zelfs van internationale betekenis. Vanuit onze historische locatie aan de Hofvijver vertellen we deze unieke geschiedenis aan zowel inwoners van de stad als aan toeristen.

We doen dat met trots, door het heden en verleden met elkaar te verbinden, met kleurrijke verhalen van Hagenaars en met tot de verbeelding sprekende objecten uit onze collectie. Bij voorkeur in co-creatie met stadsbewoners.

In 2023 heeft het museum een beleidsplan en meerjarenbegroting 2025-2028 opgesteld en daarmee subsidie aangevraagd bij de gemeente Den Haag voor de nieuwe kunstplanperiode. Dit plan is in 2024 beoordeeld door de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028. De Adviescommissie oordeelt onder andere dat ons museum:

- een mooie formule heeft om met kunst informatie over te dragen en daarmee zorgt voor samenhang binnen zijn artistieke profiel,
- belangrijke organisatorische en thematische doelen heeft behaald en dat de toon van de subsidieaanvraag zelfverzekerd en enthousiast is,
- met zijn tentoonstellingen op een intelligente wijze aandacht besteed aan hedendaagse issues en een duidelijke verschuiving laat zien naar meer maatschappelijke betrokkenheid en
- een professionaliseringslag heeft gemaakt op het gebied van bedrijfsvoering.

De eindconclusie van de Adviescommissie luidt dat zij enthousiast is over het beleidsplan en erg positief over de ontwikkelingen en ambities van het museum, met name op het gebied van het artistiek-inhoudelijke beleid. De commissie noemt als punten van aandacht: de uitwerking van plannen voor talentontwikkeling en de onderbouwing van financiële verwachtingen. De commissie moedigt het museum aan om minder bescheiden te zijn over de eigen positie en ziet potentie voor verdere groei en ontwikkeling.

Het college van B en W van Den Haag heeft vervolgens op 10 september 2024 zijn meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 'Ruimte voor ontwikkeling' vastgesteld. Daarin wordt conform onze aanvraag voorgesteld aan ons museum de komende vier jaar een jaarlijkse begrotingssubsidie toe te kennen van € 2.275.304,- (excl. trend 2025). Dit beleidsplan is op 15 november 2024 door de gemeenteraad goedgekeurd.

Bovenstaande is uiteraard goed nieuws voor het museum. Het betekent dat al onze investeringen van de afgelopen jaren in vernieuwing en professionalisering zijn gezien en positief worden beoordeeld. Hierdoor kunnen we de komende jaren uitvoering gaan geven aan de plannen zoals beschreven in ons meerjarenbeleidsplan.

5.2. Organisatie en personeel

Het aantal fte's en medewerkers bij de Stichting als geheel en het aantal daarvan bij het HAAGS HISTORISCH MUSEUM is als volgt:

Soorten contract 2024	Personeel Stichting HHM		Personeel HHM	
	fte	mdw	fte	mdw
# uren volledige werkweek	36		36	
Totaal				
- waarvan vast contract (*)	20,0	29,0	11,5	23,0
- waarvan inhuur (*)	1,3	4,0	0,9	4,0
# stagiaires	6,0	6,0	3,0	6,0
# vrijwilligers	2,0	27,0	1,0	4,0

(Peildatum is 31-12-2024; bij de SHHM-totalen mdw's is er overlap tussen HHM en GP omdat de meeste mdw's voor beide musea werken)

5.3. Aantal bezoekers en hoofdactiviteiten

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM trok in 2024 ondanks de sluiting per 1 oktober een totaal van 41.955 bezoekers. Het jaar begon al heel sterk met in het eerste kwartaal een recordaantal bezoekers voor de tentoonstelling over Frederick Linck. Daarna kwam eind april de tentoonstelling over Haagse Harry, die ook erg goed werd ontvangen door publiek en pers. We zouden in 2024 acht maanden open zijn, dat werden er negen, waarbij september ook weer een recordaantal bezoekers trok. Zo komen we uit op 140% van het begrote aantal bezoekers (30.000) voor 2024.

Te zien waren drie tijdelijke tentoonstellingen, waarvan één in 2024 opende:

- *Frederick Linck. Foto's van Den Haag in de jaren 1970* (7 okt. 2023 - 1 apr. 2024)
Aanleiding voor deze tentoonstelling was de schenking van ruim 150 foto's uit de nalatenschap van de Haagse fotograaf Frederick Linck. Een selectie uit deze collectie toonde het verval en de sloop van de Haagse binnenstad in de jaren 1970. De foto's werden in de tentoonstelling aangevuld met verhalen van buurtbewoners en met een podcast. Vooral de oudere Hagenaars en Hagenezen liepen onze deur plat voor deze tentoonstelling.
- *Klein, kleiner, groots. Het grote poppenhuis van Lita de Ranitz* (18 nov. 2023 - 29 sept. 2024)
Centraal in deze tentoonstelling stond het grote poppenhuis van Lita de Ranitz uit 1910, één van onze topstukken. Het is uniek vanwege zijn kunstcollectie en het tijdsbeeld dat het oproept. De collectie De Ranitz omvat nog meer poppenhuizen, miniaturen en poppen, waarvan een selectie was te zien. Deze presentatie zal na de renovatie van het museum terugkeren als vaste opstelling.
- *Haagse Harry, dūh tēntaunstelling!!* (20 apr. 2024 - 29 sept. 2024)
Haagse Harry is een antiheld waar Den Haag trots op is. Van de stripalbums met zijn belevenissen werden honderdduizenden exemplaren verkocht. De grofgebekte, asociale en politiek incorrecte Harry werd bedacht door striptekenaar Marnix Rueb (1955-2014). In de tentoonstelling waren ruim 50 originele Harry-tekeningen te bewonderen, naast andere tekeningen van Rueb. Ze kwamen uit zijn privéarchief en waren zelden of nooit getoond aan het publiek. Cabaretier (en vriend van Marnix Rueb) Sjaak Bral was gastconservator van de tentoonstelling. Nienke Rueb-van Akkeren stelde het materiaal uit het archief van Marnix Rueb beschikbaar.

Naast de tijdelijke tentoonstellingen toonde het museum een tweetal vaste presentaties: *Macht - 800 jaar Binnenhof*, het verhaal van macht en tegenmacht, emancipatie, democratie en het Nederlandse polderen. Op zolder was de tentoonstelling *Den Haag Vandaag te zien*, over hoe de stad veranderde, herbouwde en ontwikkelde sinds de Tweede Wereldoorlog.

Buiten de deur organiseerde het Haags Historisch Museum in de periode 29 januari t/m 28 augustus de pop-up presentatie *Koloniaal Den Haag*, die reisde langs verschillende locaties in de stad. Voor informatie hierover zie later in dit hoofdstuk.

5.4. Collectie

Collectieplan en verwervingen

Het collectieplan werd in 2023 volledig geactualiseerd. Deze vernieuwde versie staat voor een belangrijk deel in het teken van de renovatie en vernieuwing van het museum. Daarnaast zijn vier kernthema's geformuleerd die ook fungeren als verzamelthema's: Regeringsstad, Koninklijke stad, Stad van Zand & Veer en Diversiteit & Migratie. Naast deze vier kernthema's richt het Museum zich ook op het verzamelen van eigentijdse, typisch Haagse fenomenen en gebeurtenissen. Dit type objecten is niet te vangen in een kernthema, maar als stadsmuseum is het zeker van belang om ook contemporaine objecten te verzamelen die in de toekomst als een belangrijk deel van de Haagse geschiedenis gezien zullen worden.

Tot de belangrijkste verwervingen in 2024 behoren:

- diverse objecten met betrekking tot de A12 protesten door klimaatactivisten om een einde aan fossiele subsidies te bewerkstelligen, waaronder een gebiedsverbod, poster en een zogenaamde 'lock-on hoes' (een hoes waarmee demonstranten zich aan elkaar kunnen vastketenen) die gebruikt is tijdens de demonstratie (schenking);
- 28 zwart-wit foto's van Den Haag in de jaren 1960 door Ithamar Lehmann (schenking door Ithamar Lehmann);
- bronzen beeld van Johan van Oldenbarnevelt door Toon Dupuis uit ca. 1930 (schenking door Rob Vellekoop);
- schilderij *Kelderinterieur* (mogelijk aan de Dunne Bierkade) door Bartholomeus Hove uit ca. 1820-1830 (schenking door John Sillevius);
- schilderijen *Smitstraat* en *Taza* door Peter Blokhuis, 1976. De schilderijen verbeelden respectievelijk Marokkaanse gastarbeiders in Den Haag en een familielid in het land van herkomst (schenking door John Sillevius);
- schilderij *Portret van Constantijn Huygens* door Nicolaes Maes, ca. 1659 (schenking door Robert Joost Willink en Marijtje Terhorst).

De bijzondere schenking van het portret van Constantijn Huygens door Nicolaes Maes werd gevierd door dit schilderij in de periode 24 augustus t/m 29 september op zaal te tonen aan het publiek, in de tentoonstelling *Macht – 800 jaar Binnenhof*.

Registratie, conservering, onderzoek en publicaties

De Axiell database van het museum bevatte op 31 december 2024 14.964 records. Dit is inclusief de verhalencollectie die bestaat uit 1.747 records. Dankzij het grote registratieproject in 2021-2023 zijn er geen registratieachterstanden meer. Wel was nog een tiental objecten met onbekende standplaatsen opgedoken. Een zoektocht startte per objectsoort naar aanwijzingen op oude stamkaarten en in catalogi. In 2024 konden daardoor onbekende standplaatsen van 17 van in totaal 36 schilderijen worden verklaard. De overige 19 objecten hebben we de status 'vermist' moeten geven. Gelukkig betreffen dit objecten van relatief lage cultuur-historische waarde.

Op registratiegebied zijn verder grote stappen gezet richting het afronden van de zogeheten boedelscheiding met het Kunstmuseum. Het Haags Historisch Museum werd zelfstandig in 1991, maar tot op heden was van enkele tientallen objecten in beide collecties onduidelijk of ze nu tot de collectie van het Haags Historisch Museum behoorden of tot die van het Kunstmuseum. In 2024 is er vanuit beide musea hard gewerkt om dit op te lossen. In goed collegiaal overleg en op basis van nader onderzoek konden voor alle objecten onderbouwde keuzes worden gemaakt over het 'eigendom'. De boedelscheidingslijsten zijn opgestuurd naar de Gemeente Den Haag en we zijn momenteel in afwachting van een definitieve goedkeuring door de gemeente.

De volgende schilderijen/objecten uit de collectie zijn in 2024 geconserveerd:

- van 14 schilderijen zijn oude *facings* verwijderd die uit voorzorg aangebracht werden bij de verhuizing van het depot in 2015;
- alle schilderijen van vóór 1850 (31 objecten) die in het museum te zien waren, zijn gecontroleerd door een restaurator en waar nodig is er een achterkantbescherming aangebracht;
- 21 van onze 36 Gravenportretten (alle 36 in langdurig bruikleen bij de Eerste Kamer) zijn gecontroleerd en zo nodig gerestaureerd. Uit voorzorg zijn de 21 portretten die getoond worden in het tijdelijke Eerste Kamer gebouw, tevens in klimaatvitruines geplaatst (de overige portretten worden in het depot van de Eerste Kamer bewaard tot de heropening van het Binnenhof);
- de lijst van het portret van Johannes van Rossum door Philip Koelman (in langdurig bruikleen bij Stichting Huygensmuseum) is gerestaureerd, omdat er een beschadiging was ontstaan op de schilderijenlijst.

Conservator Lex van Tilborg verzorgde de volgende publicaties:

- Delft, Marieke van, Herman Rosenberg, Onno Sinke en Lex van Tilborg (red.), *Onrust in Den Haag. Vier eeuwen oorlog, conflict en protest* (Amsterdam 2024), uitgave t.g.v. het 125-jarig bestaan van het Historisch Gezelschap te 's-Gravenhage.
- Tilborg, Lex van, 'Tijdsbeeld', in: *Haagse Historie* (2024) [nrs. 31-34; vaste rubriek over veranderend stadsbeeld]
- Tilborg, Lex van, 'Het Julianahofje: verdwenen oase van rust en stilte in de stad', *Wijkkrant Rivierenbuurt/Spuikwartier*, oktober 2024, p. 18-19.
- Tilborg, Lex van, 'Haags Historisch Museum en Rijksmuseum de Gevangenpoort in 2023', in: *Jaarboek Die Haghe* (2024).

Opvolging aanbevelingen inspectie

In het inspectierapport van Erfgoedhuis Zuid-Holland uit december 2021 worden aanbevelingen gedaan op basis van drie thema's: registratie, conservering en veiligheidszorg. In 2022 en 2023 zijn deze aanbevelingen opgepakt en geïmplementeerd. In 2024 is gezorgd dat de implementatie van de nieuwe procedures goed verloopt, zijn de standplaats- en conditiecontroles systematisch uitgevoerd, en worden nieuwe aanwinsten binnen een maand geregistreerd. Ook wordt de jaarlijkse CHV-oefening structureel ingepland.

Hoewel ons collectiebeheer nu 'op orde is', komt een nieuwe uitdaging op ons af. Een onderwerp dat dit jaar in de museale wereld erg actueel is geworden: de veiligheidsrisico's voor de collectie als gevolg van oorlog, overstromingen en klimaatveranderingen. Samen met de Museumvereniging en het Haags Preventie Netwerk volgen we de ontwikkeling in deze nauwgezet en denken we na over welke maatregelen voor onze collectie passend zijn.

Presentatie collectie

Veel topstukken uit de eigen collectie worden gepresenteerd via de permanente en tijdelijke tentoonstellingen in het museum, via posts op social media en via de website.

Het aantal voor het publiek zichtbare objecten in het museumgebouw in de vaste opstellingen was, tot de sluiting eind september, 1.345 objecten.

Het aantal objecten in de tijdelijke tentoonstellingen:

- in de tentoonstelling *Frederick Linck* toonden we 43 objecten uit eigen collectie en negen bruiklenen;
- in de tentoonstelling *Klein, Kleiner, Groots* toonden we 880 poppenhuisobjecten en één bruikleen (een prachtig portret door Willem Bastiaan Tholen van Lita de Ranitz);

- in de tentoonstelling *Haagse Harry* toonden we drie objecten uit eigen collectie en 73 bruiklenen.

Voor (tijdelijke) tentoonstellingen bij musea en culturele instellingen in Nederland werden zeven objecten in bruikleen gegeven, waaronder twee schilderijen aan Museum de Lakenhal in Leiden, een schilderij aan het Allard Pierson Museum in Amsterdam en een poppenhuis aan het Kunstmuseum Den Haag.

Sinds 2023 is de gehele collectie van het museum online te vinden via de websites van het museum. Via een link op deze websites zijn we sindsdien met onze database ook aangesloten bij de Collectie Nederland: dé website om meer dan 190 collecties in één keer te doorzoeken.

Sluiting van het museum

Vanwege de renovatie van het museumgebouw sloot het museum in september zijn deuren voor het publiek. Vanaf dat moment startte de uithuizing van de collectie, een operatie die in de maanden ervoor met het opstellen van een gedetailleerd draaiboek was voorbereid. Zelfs iets eerder dan gepland zijn binnen anderhalve week alle objecten uit het museum verplaatst naar ons depot bij Hizkia Den Haag. De kleine objecten uit de tentoonstelling *Klein, Kleiner, Groots* werden met grote precisie ingepakt door een zogenoemd 'poppenhuis-team'. De rest van de collectie werd met grote zorgvuldigheid in samenwerking met *arthandlers* van Hizkia verpakt en naar het depot vervoerd. Het absolute hoogtepunt van de uithuizing was het verplaatsen van drie grote schilderijen; twee schuttersstukken en het stadsgezicht van Jan van Goyen. Deze werden met een takelwagen via een raam op de eerste verdieping naar buiten getild, en zwevend naast de Hofvijver naar een grote verhuiswagen gebracht. Ondanks deze ingrijpende operatie zijn er geen schades aan de collectie ontstaan.

Met alle in dit hoofdstuk genoemde activiteiten voldeed het museum aan de prestatienormen van de gemeente ten aanzien van beheer, presentatie en registratie van de collectie.

5.5. Educatie en participatie

Ontwikkelingen in educatief aanbod voor het onderwijs

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM neemt deel aan de bestaande stedelijke netwerken voor cultuureducatie: Cultuurschakel, Ladekast COH en Cultuurmenu PO en VO. Wij actualiseren en vernieuwen ons onderwijsaanbod regelmatig met als doel dit af te stemmen op de wensen van scholen en te laten passen binnen doorlopende leerlijnen.

In 2024 hebben wij ons aangesloten bij De Haagse Museumtent, een initiatief van Cultuurmenu. De Haagse Museumtent richt zich op kinderen van 4 t/m 12 jaar van het primair onderwijs én senioren. De tent reist naar basisscholen, buurthuizen en zorginstellingen in Den Haag en omstreken om daar op maat gemaakte programma's aan te bieden.

Daarnaast heeft het Haags Historisch Museum in 2024 voorbereidingen getroffen voor het continueren van ons onderwijsaanbod tijdens de sluiting van het museum. Zo hebben wij onze lessen binnen het programma van het Cultuurmenu ondergebracht op externe locaties: de les 'Haagse Ikkie' (groep 3) bieden wij tijdens de sluiting aan in het Huis van het Boek en de les 'Aan de slag als museummedewerker' (VO) vindt plaats in Rijksmuseum De Gevangenpoort. Tijdens 'Dagje Den Haag' bezoeken wij Museum Bredius in plaats van het Haag Historisch Museum. Tenslotte hebben wij speciaal voor de Haagse basisscholen drie lessen voor in de klas ontwikkeld: 'In Den Haag staat een huis' (groep 1, 2 en 3), 'Haagse helden' (groep 4 en 5) en 'Haags verzamelen' (groep 6, 7 en 8). Met een leskoffer reizen onze museumdocenten tijdens de sluiting naar de scholen toe. In de maanden november en december hebben de eerste lessen in de klas plaatsgevonden.

Met bovengenoemde activiteiten voldeed het museum aan de prestatienorm van de gemeente ten aanzien van de ontwikkeling en het aanbieden van activiteiten voor het cultuuronderwijs.

Gerealiseerd schoolbezoek

Ondanks de hierboven gemelde inzet om ons lesaanbod continu te vernieuwen en aan te bieden aan scholen binnen en buiten Den Haag, haalden we in 2024 de begrote aantallen educatief schoolbezoek niet (4.448 leerlingen in plaats van 6.050). De aantallen stegen wél zo'n 10% ten opzichte van 2023. Zie voor een overzicht van gerealiseerde aantallen lessen en leerlingen de tabel in paragraaf 5.13.

In 2024 hebben we onderzocht wat de oorzaak kan zijn dat het schoolbezoek al enkele jaren substantieel lager is dan vóór corona. Duidelijk werd dat met name schoolreisjes sinds de coronaperiode zijn wegbezuinigd door scholen. Dit resulteerde in een sterke terugval in VO-bezoek van buiten Den Haag. Uit de museumcijfers van de Museumvereniging blijkt dat deze terugval in schoolbezoek een landelijke (en meerjarige) trend is bij musea.

Het bezoek aan ons museum vanuit het PO is wél bijna weer op het niveau van voor corona, dit zijn dan ook met name Haagse scholen.

Overigens bleek uit ons onderzoek ook dat ons museum in vergelijking met andere Haagse musea een hoog percentage leerlingen in schoolverband weet te trekken en zelfs dubbel zoveel als landelijk gemiddeld (13% vs. 6.6%). We hadden het totaal aantal te bereiken schoolbezoeken echter te positief ingeschat op basis van de succesjaren van vóór 2020.

In het afgelopen jaar hebben we extra geïnvesteerd in meerjarige educatiemarketing en de samenwerking met Cultuurschakel, een beleid dat op de langere termijn hopelijk vruchten gaat afwerpen en waarmee we verwachten gedurende de periode van sluiting van het museum in ieder geval de Haagse scholen te kunnen blijven bedienen.

Aanbod vrije tijd voor volwassenen en kinderen

Het museum organiseerde, naast het aanbod voor scholen, diverse activiteiten in de vrije tijd vanuit de HIP's (Historische InformatiePunten) in wijkbibliotheken. Dit doen wij in samenwerking met de Bibliotheek Den Haag, Haags Gemeentearchief, Dienst Archeologie en de afdeling Monumentenzorg. Deze activiteiten waren in 2024 weer heel succesvol. Tijdens 27 HIP-activiteiten ontvingen wij ruim 500 deelnemers. Populair waren onder andere de familie-excursie naar de tentoonstelling *Macht – 800 jaar Binnenhof* (met gratis busvervoer) en een nieuw ontwikkelde lezing over het grote poppenhuis van Lita de Ranitz.

Ons aanbod aan stadswandelingen en rondleidingen op locatie bestond in 2024 uit de wandeling Den Haag & Slavernij, rondleidingen door Paleis Kneuterdijk en rondleidingen door het Oude Stadhuis.

In maart deed het Haags Historisch Museum mee aan Museumnacht Kids; maar liefst 1.000 gasten 'vlogen' deze avond mee op de vleugels van de Haagse ooievaar voor een reis door de tijd. Er waren flitsrondleidingen, verhalenvertellers en zoals elk jaar werd er weer flink en serieus geknutseld. Tijdens de 'Wereldreis door eigen stad' verzorgde het museum stadswandelingen Den Haag & Slavernij.

Bij de tentoonstelling over Haagse Harry organiseerde het museum de workshop Haags Lullen, verzorgd door cabaretier en gastconservator Sjaak Bral. Wegens groot succes werden er extra data voor deze workshop ingepland. In de zomerperiode organiseerde het museum bovendien een reeks boekbesprekingen rondom het thema slavernij, in samenwerking met het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten.

Vanwege de sluiting met ingang van 30 september kon het museum in 2024 niet meedoen aan de jaarlijkse Haagse Museumnacht.

5.6. Zichtbaarheid tijdens de sluiting

Tijdens de sluiting van het museum willen en moeten we ons blijven verbinden met de Haagse bevolking. Daartoe zijn we het project 'Zichtbaarheid tijdens de sluiting' gestart. Onder deze vlag voeren we tot aan de opening een reeks van activiteiten uit voor het Haagse publiek. Zo zijn stadswandelingen ingepland, lopen de museumlessen door (de scholen komen niet naar ons, maar wij naar de scholen) en zijn we via diverse vormen online aanwezig op onze website. Ook zijn we om deze reden aangesloten bij de (al eerder genoemde) reizende Museumtent (met een introductiefilm, koffers met objecten en afbeeldingen bezoeken we scholen en organisaties voor senioren in Den Haag en de regio). Daarnaast komen er activiteiten die bijvoorbeeld inspelen op de actualiteit of organiseren we events met partners die zich nog gaan aandienen.

Ook willen we objecten uit onze collectie op bijzondere locaties in de stad tentoonstellen. Als eerste wilden we heel graag ons topstuk 'Gezicht op Den Haag vanuit het zuidoosten' uit 1651 van Jan van Goyen een plek geven in het hart van de stad: in het Atrium van het gemeentehuis. Hiertoe hebben we vanaf de zomervakantie intensief overleg gevoerd met ambtenaren op het gemeentehuis en vertegenwoordigers van de Stichting Atrium City Hall die het beheer voert over het Atrium. Begin november kwam het groene licht met de toezegging dat we 'de Van Goyen' voor een periode van 1,5 jaar een centrale plek in het Atrium mogen geven, een locatie die wekelijks door ruim 7.000 Hagenaars en Hagenezen wordt bezocht. Ter bescherming van het schilderij hebben we vervolgens een fraaie en robuuste klimaatvitruine laten maken. De onthulling van de Van Goyen is om diverse redenen over de jaarwisseling heen getild en werd op 20 januari 2025 feestelijk verricht door wethouder Saskia Bruines.

5.7. Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM voert al sinds jaren een actief beleid op het gebied van diversiteit, erfgoed en migratie. In zijn beleidsplan 2021-24 bevestigde het museum opnieuw te werken vanuit de visie dat geschiedenis meerstemmig is. Het museum hanteert de Code Diversiteit en Inclusie en zet actief in op de vier p's uit deze code: programmering, partners, personeel en publiek.

In 2024 voldeden alle door het museum geprogrammeerde tentoonstellingen aan de criteria meerstemmig, veelkleurig en inclusief.

Programma

Tijdens het slotsymposium van de minor *Discriminatie en racisme op de werkvloer* aan de Haagse Hogeschool presenteerden vier studenten een kort videoverhaal over een museumobject uit het Haags Historisch Museum. Ze onderzochten hoe het object de doorwerking van het koloniale verleden in het heden weerspiegelt.

Op zondag 30 juni 2024 vond de jaarlijkse Herdenking & Kranslegging Trans-Atlantische Slavernij plaats in Den Haag, georganiseerd door Comité 30 Juni – 1 Juli Den Haag. Het museum bood gratis Slavernij-wandelingen aan.

Als *spinoff* van de tentoonstelling *Koloniaal Den Haag - Een onvoltooid verleden* ontstonden de volgende bijzondere activiteiten op het gebied van diversiteit en inclusie:

- De documentaire 'Hindostaanse Immigratie - door de ogen van de vrouw' (in 2023 met veel passie en liefde gemaakt door de jonge en veelbelovende filmmaakster Anita Bharos) had ook in 2024 veel impact. De film maakte een reis door heel Nederland, er waren vertoningen in de Bijlmerbios, filmtheater Breda, Theater Dakota in Den Haag (1-14 maart) en in LantarenVenster in Rotterdam. Omroep West en de Surinaamse Televisie Stichting (STVS) hebben de film meermalen vertoond. De film is inmiddels in het Engels ondertiteld zodat de film ook buiten Nederland en Suriname vertoond kan worden. Bharos heeft hiervoor contacten met Trinidad, Mauritius, Guyana en Jamaica.

Het is fantastisch dat deze documentaire, die op initiatief van ons is gemaakt, zo'n groot publieksbereik heeft gekregen.

- Met de pop-up presentatie over de tentoonstelling *Koloniaal Den Haag* trok het museum in 2024 de stad in. De presentatie was te zien in de Haagse Hogeschool ten tijde van de minor 'Racisme en Discriminatie op de werkvloer' en stond in acht Historische InformatiePunten (HIPS) in Haagse wijkbibliotheken.

Partners

Het museum vervult met veel plezier en vol overtuiging al jaren de voorzittersrol van het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten, dat aan de basis staat van ons diversiteitsbeleid. Het netwerk richt zich vooral op deskundigheidsbevordering en op het creëren van contactmomenten tussen de vele netwerk-partners. Met deze partners zijn in 2024 zes lezingen georganiseerd rondom *Koloniaal Den Haag*. Drie lezingen waren opengesteld voor het algemene publiek. De oktoberlezing werd, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek, tijdens de Maand van de Geschiedenis georganiseerd. Het lezingenprogramma bood een diverse en verdiepende blik op historische en actuele thema's:

- Geschiedenis van de Inheemsen/Indianen door dr. Renzo Duin (18 april);
- De Chinese diaspora in de Haagse samenleving door Melvin Chang en Geoffrey Ho (28 mei);
- Geschiedenis van de Afro-Surinamers 1863-1963 door prof. Chan Choenni (31 augustus);
- *Amílcar Lopes Cabral en zijn nalatenschap* (ter gelegenheid van zijn 100ste geboortedag) door Tania Christina Monteiro (12 september);
- Ketikoti: Waarom we de afschaffing van de slavernij moeten herdenken en vieren door Janice Deul (14 september);
- *Bonaire: een koloniale zoutgeschiedenis* door Cees Luckhardt (26 oktober in de KB).

Personeel

Saloum Darbou, MBO-docent bij ROC Mondriaan en bestuurslid van Theater de Vaillant, verzorgde een inspirerende DIG-workshop voor alle afdelingen van het museum. Centraal stond de kernvraag: 'Hoe resoneert het woord 'verbinding' in onze interne organisatie?' De workshop bood waardevolle en soms ongemakkelijke inzichten en stimuleerde open gesprekken, waardoor collega's elkaar beter leerden kennen en onderlinge samenwerking werd versterkt.

Ook hebben twee leden uit het managementteam deelgenomen aan twee workshops over inclusief leiderschap georganiseerd door ATANA.

Tevens hebben we in ons beleid oog voor de samenstelling van ons personeelsbestand. Vacature-teksten worden gescreend op inclusief taalgebruik en op diverse socials uitgezet. Op het terrein van facilitaire zaken en op tijdelijke stafposities lukte het ons goed om de samenstelling van ons team diverser te maken.

Publiek

Wij betrekken sleutelfiguren uit potentiële doelgroepen bij de verdere ontwikkeling van onze educatieve producten en programmering, waaronder presentaties en publieksactiviteiten. Het inzicht van ons publiek is waardevol en we willen de expertise van onze bezoekers graag benutten, wat op zijn beurt weer leidt tot doelgroepen die vroeger niet naar ons museum kwamen (zie ook de eerder genoemde STADS-methode en de volgende paragraaf over maatschappelijk bereik).

Onze medewerkers benaderen onze bezoekers vanuit het perspectief van inclusie. Conservatoren zetten zich in voor optimale toegankelijkheid bij de presentatie van de collectie. Educatoren, rondleiders en museumdocenten werken actief aan de toegankelijkheid van hun verhalen voor een breed publiek. Beveiligers worden getraind om met meer begrip om te gaan met het gedrag van bezoekers met een beperking. Kortom, we investeren in het bevorderen van een inclusieve mindset bij al onze medewerkers.

Met de in dit hoofdstuk genoemde inspanningen voldeed het museum aan de prestatienormen van de gemeente ten aanzien van diversiteit, inclusiviteit en het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten.

5.8. Maatschappelijk bereik

Publieksbereik

Als we kijken naar de bezoekerscijfers is te concluderen dat 2024 een topjaar was. In de negen maanden dat het museum open was wisten we bijna 42.000 bezoekers te trekken. Dit is een forse groei ten opzichte van dezelfde periode in 2023 (ruim 35.000). Deze groei van het bezoek aan het museum (+ 20%) is al voor het tweede jaar op een rij. Dit in een jaar waarin veel musea juist een terugval in bezoek moeten melden. We hebben dit resultaat vooral bereikt doordat we meer bezoekers trekken uit Den Haag en de nabije regio. Sinds de coronapandemie hebben we onze positie (naamsbekendheid, waardering) onder het publiek in Den Haag weten te versterken. Ons museum wist met name door de tentoonstellingen over Frederick Linck en Haagse Harry een breder Haags publiek te trekken, mensen die niet regelmatig een museum bezoeken maar nu werden verleid door deze twee toegankelijke tentoonstellingen. Waar bij Frederick Linck vooral de wat oudere stadsbewoners kwamen, zagen we bij Haagse Harry een mooie afspiegeling van de Haagse bevolking, meerdere generaties en veel gezinnen.

Het museum voert een actief marketing- en communicatiebeleid om via verschillende kanalen een breed publiek te bereiken. Bij iedere tentoonstelling is de marketing, naast het traditionele museumpubliek, gericht op specifiek gedefinieerde doelgroepen. In 2024 zijn we gaan werken met het zg. 'Culturele Doelgroepenmodel' (zie: www.culturele doelgroepenmodel.nl). en konden zodoende aansluiten bij gemeentelijk onderzoek, dit naast ons eigen continue bezoekersonderzoek. De introductie van dit model heeft ons een scherper inzicht gegeven in ons publieksbereik. De vier belangrijkste doelgroepen die wij kozen voor het HAAGS HISTORISCH MUSEUM (uit een lijst van elf) zijn in onderstaande tabel samengevat:

Doelgroep	Aandeel van totaal aantal bezoekers	Percentage Haagse Bevolking	Omschrijving doelgroep
<i>Klassieke Cultuurliefhebbers</i>	26%	13%	Fijnproevende kunstbewonderaars op leeftijd: 'klassieke kunsten, kwaliteit'.
<i>Culturele Alleseters</i>	16%	11%	Allesproevende, hippe stadsvogels: 'festivals, actief cultuur ontdekken'
<i>Startende Cultuurspeurders</i>	11%	13%	Avontuurlijke young professionals en studenten met een budget.
<i>Proevende Buitenwijkers</i>	7%	5%	Middelbare bewoners in de randen van de stad 'gezellig samen, popcultuur'.

De waardering voor en binding met het museum zijn in 2024 gelijk gebleven aan 2023. Het aandeel 'promotors' is ook gelijk gebleven, maar het aandeel 'criticasters' is sterk gedaald. Hierdoor is de net promotor score (de kans dat iemand het HAAGS HISTORISCH MUSEUM aanbeveelt) gestegen: van 34% naar 38%. Met name de mate waarin bezoekers onze tentoonstellingen aantrekkelijk vinden is sterk gestegen.

Het cijfer dat bezoekers geven voor het totale programma van tentoonstellingen en activiteiten stijgt naar een 8,2 (was een 8,1 in 2023 en een 7,8 in 2022). De waardering voor specifieke tentoonstellingen is hierbij: een hele mooie 8,4 voor *Haagse Harry* en een 8,3 voor zowel *Klein*,

kleiner, groots als voor *Frederick Linck* een 8,3. Drie tentoonstellingen die het publiek dus duidelijk wist te waarderen!

Enkele quotes van het publiek (Google reviews): “Leuke Haagsche Harry expositie maar ook heel veel mooie herinneringen aan mijn Haagse jeugd. Super genoten.” of “Zeer fijn en prachtig ingericht museum. Heel verrassend hoe het poppenhuis op een moderne wijze via een levensgrote film toegelicht wordt.” en “Fototentoonstelling van Frederick Linck, leuk om het Den Haag van onze jeugd terug te zien!”.

In 2024 bestond de totale berichtgeving in de media over ons museum uit 336 nieuwsberichten; de totale media-waarde bedroeg € 840.872 (in 2023: € 774.760) en het totale cumulatieve bereik kwam uit op 286.002.282 (in 2023 270.742.446).¹

Samenwerking

Het HAAGS HISTORISCH MUSEUM is lid van de landelijke Museumvereniging en van de Stichting Directieoverleg Haagse Musea. Het museum werkt samen met diverse organisaties in de stad, onder andere in de Stichting Museumkwartier Den Haag en met Haagse erfgoedpartners.

In 2024 heeft onze directeur-bestuurder meegedacht en bijdragen geleverd aan het gemeentelijke beleidsdocument: ‘Visie Museumkwartier 2033 - Oude meesters en nieuwe helden in de Haagse Binnenstad’. Dit document is door wethouder Saskia Bruines (Financiën, Cultuur, Economische ontwikkeling) in het najaar aangeboden aan de Gemeenteraad en op 1 oktober 2024 door de raad goedgekeurd.

Met Stichting Cultuurschakel wordt samengewerkt ten behoeve van de leerlijn Erfgoed.

Diverse MBO-opleidingen leveren stagiaires beveiliging die door het museum worden begeleid.

Met deze inspanningen voldoet het museum aan de prestatienormen van de gemeente ten aanzien van samenwerking met (culturele) partners in de stad.

Vrijwilligers, vrienden en businessclub

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de dagelijkse bedrijfsvoering van het museum; zij verzorgen o.a. rondleidingen en zijn gastheer/gastvrouw. Aan tien trouwe vrijwilligers die al meer dan tien jaar rondleidingen geven, reikte Wethouder Saskia Bruines de Haagse stadsspeld persoonlijk uit tijdens een feestelijke bijeenkomst.

Elk jaar organiseren wij twee inhoudelijke bijeenkomsten voor de vrijwilligers. In 2024 sprak stadsarcheoloog Monique van Veen over de opgravingen op het Binnenhof en Ineke Huysman en Jean-Marc van Tol vertelden over hun onderzoek naar en publicaties over de gebroeders De Witt.

De *Stichting Sebastiaan Genootschap* is onze businessclub die ons financieel ondersteunt. Op 26 september 2024 hield het genootschap weer het jaarlijkse Schuttersdiner.

De *Geschiedkundige Vereniging Die Haghe* is onze officiële vriendenvereniging. De uitwisseling tussen ons en deze vrienden is vooral inhoudelijk van aard.

5.9. Cultureel ondernemerschap

Het museum is in 2022 gestart met de voorbereiding van een ambitieus programma voor het werven van bijdragen voor de vernieuwing en herinrichting van het museum en voor de activiteiten tijdens de sluitingsperiode. In 2024 is deze fondswerving voortgezet met het aanschrijven van diverse

¹ Dit bereikcijfer is een cumulatief waarde en geeft een indicatie van de potentiële contactmomenten (bron: ‘Media-analyse 2024 - Stichting Haags Historisch Museum, Media Info Groep).

fondsen en het investeren in werving bij bedrijven en particulieren. Inmiddels hebben wij van de volgende partijen bijdragen/toezeggingen ontvangen:

- het Steunfonds Haags Historisch Museum (in 2022),
- het Sebastiaan Genootschap (in 2023 en 2024),
- de Gemeente Den Haag (subsidies in het kader van de regeling Cultureel Ondernemerschap (in 2023 voor het onderdeel *Uitvoering stappenplan fondswerving, fase 1* en in 2024 voor het onderdeel *Uitvoering stappenplan fondswerving, fase 2*),
- het Hendrik Muller Fonds (in 2024),
- de Stichting Zabawas (in 2024),
- het BPD Cultuurfonds (in 2024),
- de MAOC Gravin van Bylandt Stichting (in 2024),
- Meerdervoort Investeringsmaatschappij (in 2024 voor het onderdeel *Van Goyen in het Atrium*),
- Van der Feltz Advocaten (in 2024 voor het onderdeel *Van Goyen in het Atrium*) en
- de Geschiedkundige Vereniging Die Haghe (in 2024).

In totaal betreft het een bedrag aan bijdragen/toezeggingen van € 365.500,-.

Met de fondswerving t.b.v. de inrichting van het nieuwe museum gaan we de komende jaren door. Er heeft in 2024 geen fondswerving voor andere projecten plaatsgevonden.

Verantwoording subsidie cultureel ondernemerschap

De in 2022 gestarte voorbereiding voor de fondswerving doopten we in 2023 om in het project *Uitvoering Stappenplan Fondswerving*. Doel van dit project is een aanzienlijk bedrag aan steun van particuliere en publieke fondsen, sponsors en particuliere donateurs te realiseren voor de herinrichting en inhoudelijke vernieuwing van het vernieuwde museumgebouw. Het project moet er ook toe leiden dat het verdienvermogen van het museum op de langere termijn stijgt.

Voor de eerste fase van dit project ontvingen wij een subsidie Cultureel Ondernemerschap 2023 van de Gemeente Den Haag. De uitvoering van deze eerste fase werd gestart in 2023 en liep door in de eerste maanden van 2024. Hiervoor hebben wij in de jaarrekening 2023 een bestemmingsreserve gevormd. Met deze reserve konden wij de kosten dekken van wervingsmiddelen voor het verkrijgen van bijdragen van bedrijven en particulieren (flyers, donatiezuil, aanpassingen website etc.) en de kosten van coaching voor onze junior fondsenwerfer.

Voor de tweede fase van het project hebben wij begin februari een subsidie Cultureel Ondernemerschap 2024 aangevraagd. De gemeente reageerde hier positief op met een toezegging van € 15.000 (brief van 30-4-'24 met kenmerk 20240202-04297).

Dankzij deze bijdrage kon het museum:

- een museaal concept laten vormgeven en drukken voor onze fondswerving,
- een bijeenkomst met fondsen en events voor potentiële sponsors en donateurs organiseren,
- starten met het maken van een film over de renovatie en vernieuwing van het museum die we de komende jaren willen inzetten bij de fondswerving en
- verdere acties uitvoeren om onze plannen voor vernieuwing van het museum bekendheid te geven onder potentiële sponsors en donateurs.

De eerste twee fases in de uitvoering van ons *Stappenplan Fondswerving* zijn hiermee in 2024 afgerond. Tot welke financiële steun/toezeggingen dit tot nu toe heeft geleid hebben wij hierboven reeds vermeld. De verdere uitvoering van het stappenplan zal het museum financieren uit eigen middelen.

5.10. Renovatie van het museumgebouw

Samen met DP6 architectuurstudio en ambtenaren van de gemeente Den Haag hebben we ook dit jaar weer hard gewerkt aan alle voorbereidingen voor de start van de renovatie. Zoals al in hoofdstuk 2 werd

vermeld is de gemeenteraad in juni 2024 unaniem akkoord gegaan met de investering die noodzakelijk is voor de renovatie en uitbreiding van het museumgebouw. De Europese aanbesteding om te komen tot een keuze voor een aannemer werd in juli afgerond en het TO (Technisch Ontwerp) dat in januari klaar was, is in december uitgewerkt tot een UO (Uitvoeringsgereed Ontwerp) voor wat betreft het bouwkundig deel. Het technisch UO voor alle klimaatinstallaties, beveiligingssystemen, electra etc. wordt begin 2025 verwacht.

Het jaar eindigde met het verlenen van de omgevingsvergunning, waarna de bezwaarperiode van zes weken in is gegaan. De verwachting is dat de aannemer eind maart 2025 daadwerkelijk met de bouw kan gaan beginnen. De aannemer heeft inmiddels wel vanaf november allerlei voorbereidende werkzaamheden in het museum pand verricht. Ook heeft Stedin aan de kant van de nieuwe ingang als ook aan de kant van het Schiethuis stroomkabels verlegd/aangelegd.

5.11. Exploitatieresultaat, financiële positie en kengetallen

Opbrengsten

Ondanks de sluiting in het laatste kwartaal komt het totaal aantal bezoekers uit op 41.955. Ten opzichte van een begroting van 30.000 bezoekers voor 2024 zien we dan ook een zeer succesvol jaar. Meer baten door een stijging van de publieksinkomsten als gevolg van drie succesvolle tijdelijke tentoonstellingen en meer (betalende) bezoekers waardoor we € 192.532 extra aan publieksinkomsten hebben gerealiseerd boven het budget van € 232.841. Hiermee komen we uit op totale publieksinkomsten van € 425.373.

De overige publieksinkomsten betreffen de winkel en horeca. Dit ligt onder begroting omdat we in september besloten de voorraad uit te verkopen tegen stunt prijzen.

De overige inkomsten komen m.n. voort uit doorbelaste kosten en beeldrecht opbrengsten.

De bijdragen uit private middelen kwamen in 2024 volledig uit de financiering van de vitrine voor de Jan van Goyen in het gemeentehuis Den Haag.

Indirecte opbrengsten bestaan grotendeels uit de meerjarige subsidie van de gemeente Den Haag, in 2024 een bedrag van € 2.250.238. Onder de incidentele subsidies en bijdragen uit publieke middelen valt enkel de subsidie vanuit de gemeente Den Haag voor de versterking van ons Cultureel Ondernemerschap (€ 15.000).

De totale opbrengsten komen uit op € 2.727.271 aan totale baten, dit is boven de begroting van € 2.527.079 en boven de opbrengsten van 2023 € 2.699.581.

Kosten

Aan de kostenkant hebben we in 2024 verder ingezet op procesverbeteringen en verdere besparingen op onze uitgaven. Dit met de sluiting en de kosten voor de renovatie in gedachten, waarbij we ons zeer bewust zijn van het feit dat de meeste besparingen alleen gelden tijdens de renovatie, denk aan het huren van een kleiner kantoor, opzeggen van contracten (vooral op het gebied van facilitaire zaken) en het tijdelijk aanhouden van minder medewerkers.

Wat betreft salarislasten komen we, ondanks een CAO stijging en het betalen van transitievergoedingen, in 2024 (€ 1.138.907) onder de begroting (€ 1.186.930) uit en blijven we ook onder de lasten van 2023 (€ 1.186.478). In verband met de sluiting hebben we contracten van met name medewerkers die vallen onder Facilitaire zaken niet kunnen verlengen. Deze medewerkers zijn in de laatste twee maanden van 2024 zo veel mogelijk via natuurlijk verloop uit dienst gegaan waarbij van werk naar werk het uitgangspunt was. Daarnaast is er minder gebruik gemaakt van inhuur dan begroot.

De huisvestingslasten (€ 340.065) komen onder de begroting (€ 473.699) en blijven ook onder het niveau van 2023 (€ 368.878). Ook hier hebben we zoveel mogelijk bespaard om de gestegen kosten

te compenseren, dit jaar hebben we te maken met een stijging van de tarieven van leveranciers van 2,5% tot 11%. Al deze contracten zijn gewogen en daar waar nodig (tijdig) opgezegd of vernieuwd. Daarnaast hebben we als gevolg van de sluiting van het museum de onderhoudskosten in 2024 geminimaliseerd.

Bij de overige lasten (€ 387.255) komen we ver onder de begroting (€ 609.000) uit mede omdat de afschrijvingen voor de tijdelijke tentoonstellingen hier zijn meegenomen in de begroting. Halen we deze kosten uit de begroting dan blijven de overige lasten nog € 84.082 onder de begroting voor 2024. Er is minder uitgegeven aan marketingkosten, minder aan inkoop horeca en de tentoonstellingskosten zijn ook lager dan begroot. Daarnaast zijn de organisatiekosten lager dan begroot, o.a. doordat op ICT-gebied veel procesverbeteringen tot stand zijn gebracht, wat zorgt voor meer veiligheid en efficiency maar ook voor lagere kosten.

De optelsom van de totale baten en lasten samen met de rentebaten en de mutatie aankoopfonds leidt tot een positief exploitatieresultaat van (€ 694.507), dit is ver boven de begroting (€ 174.576) en het resultaat van 2023 (€ 373.587).

Financiële kengetallen

De financiële gezondheid drukken we uit in de onderstaande kengetallen.

De **solvabiliteit** laat opnieuw een stijging zien, van 69% in 2023 naar 84% in 2024. De solvabiliteit wordt voor het HAAGS HISTORISCH MUSEUM als zeer gezond gezien (de norm is minimaal 25%). Dit uitzonderlijk hoge percentage komt voort uit onze strakke financiële planning vooruitlopend op de sluiting. Ook het sparen voor de herinrichting met de bestemmingsfondsen 'Museale Vernieuwing' en 'Frictiekosten' helpt hierbij. Het Eigen Vermogen neemt immers jaarlijks toe en wordt daardoor een groter deel van de Totale Passiva.

Als we verder kijken of het museum aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen dan bedragen de **quick-** en de **current-ratio** beide 8.2 (de voorraadwaarde is nul waardoor er geen verschil is tussen de beide ratio's). Een gezonde waarde is 1 of hoger wat betekent dat het museum zeer goed in staat is om met haar kortlopende bezittingen aan haar kortlopende schulden te voldoen. De stand van de liquide middelen is tevens aanzienlijk toegenomen waardoor de liquiditeitspositie positief blijft. Ook hiervoor geldt dat dit voortkomt uit de financiële planning rondom de sluiting en de renovatie. Deze ratio's zullen dalen als we gaan investeren in de herinrichting van het museum.

Het **weerstandvermogen** is het vermogen van de culturele instelling om ook in ongunstige tijden haar activiteiten te kunnen voortzetten. Deze 'haringmaat' (het eigen vermogen gedeeld door de totale baten) bedroeg in 2022 37%, in 2023 47% en is nu gestegen naar 76% (een haringmaat hoger dan 10% betekent een laag risico). We hebben intern besproken of we onze eigen 'haringmaat' moeten aanpassen maar ook hier geldt dat de haringmaat na het investeren in de herinrichting van het museum zal dalen naar een nog steeds veilig en acceptabel niveau.

5.12. Toekomst

Voor de komende jaren blijft de renovatie van het museumgebouw leidend in alle activiteiten die we doen. Naast het volgen en monitoren van de bouwwerkzaamheden voert de staf in diverse teams drie taken uit: het ontwikkelen van tentoonstellingen die klaar moeten zijn bij de opening, allerlei activiteiten waarmee we invulling geven aan het project 'Zichtbaar blijven voor de stad' en fondswerving om de eerste twee genoemde taken (mede) te financieren.

5.13. Prestatiecijfers

Prestatiecijfers Haags Historisch Museum			
	Raming 2024 (jaarplan)	Realisatie 2023	Realisatie 2024
F: Collectie en tentoonstellingen			
Voorwerpen in beheer	12.157	13.000	14.500
Tentoonstellingen in Den Haag	3	5	6
waarvan in eigen huis	3	5	5
Bezoekers totaal	30.000	46.742	41.955
waarvan niet-betalende bezoekers	3.800	3.291	3.648
waarvan betalende bezoekers	26.200	43.451	38.307
waarvan bezoekers met Ooievaarspas	100	237	219
waarvan bezoekers met CJP	100	31	47

I: Cultuurparticipatie: Activiteiten voor kinderen en jongeren (Buitenschools)			
Deelnemers t/m 12 jaar	1.000	380	1.556
Deelnemers 13 - 18 jaar (geen aparte registratie)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aangeboden verschillende activiteiten	20	19	31

Cultuureducatie aanbod in schoolverband			
J: Aanbod voor Haagse scholen			
Lessen / activiteiten primair onderwijs	100	89	178
Lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	25	31	50
Lessen / activiteiten MBO	5	6	14
Lessen / activiteiten HO	8	5	2
Totaal aantal lessen / activiteiten Haagse scholen	138	131	244
Deelnemende leerlingen primair onderwijs	2.000	2.043	2.542
Deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	400	465	464
Deelnemende leerlingen MBO	100	103	95
Deelnemende leerlingen HO	150	103	48
Totaal aantal deelnemende leerlingen	2.650	2.714	3.149

K: Aanbod voor niet-Haagse scholen			
Lessen / activiteiten primair onderwijs	15	20	42
Lessen / activiteiten voortgezet onderwijs	150	36	31
Lessen / activiteiten MBO	0	1	0
Lessen / activiteiten HO	5	11	9
Totaal aantal lessen / activiteiten niet-Haagse scholen	170	68	82
Deelnemende leerlingen primair onderwijs	300	319	666
Deelnemende leerlingen voortgezet onderwijs	3.000	597	553
Deelnemende leerlingen MBO	0	21	6
Deelnemende leerlingen HO	100	228	74
Totaal aantal deelnemende leerlingen	3.400	1.165	1.299

6. Bestuursverslag 2024 – RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT

6.1. Positionering

RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT is het nationale museum voor de geschiedenis van onze strafrecht. Uitgangspunten voor het beleid zijn verbreding van het publieksbereik en inhoudelijke vernieuwing. Het museum wil niet alleen de schatten uit het verleden bewaren maar deze tevens als ‘actueel verleden’ doorgeven aan toekomstige generaties Nederlanders. In het Activiteitenplan 2021-2024 zijn deze uitgangspunten nader uitgewerkt. Naast beleving en kennisoverdracht, staat het stimuleren van meningsvorming centraal. Onze missie is als volgt geformuleerd:

RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT laat je zien en beleven hoe mensen vroeger werden behandeld als zij werden beschuldigd van crimineel gedrag. Als bezoeker word je er -soms pijnlijk- van bewust hoe mensen vroeger in Nederland dachten over misdaad en straf en hoe jouw eigen opvattingen nu worden beïnvloed door actuele maatschappelijke ontwikkelingen, hier en elders.

6.2. Organisatie en personeel

Het aantal fte's en medewerkers van de Stichting als geheel en het aantal daarvan bij RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT is als volgt:

Soorten contract 2024	Personeel Stichting HHM		Personeel GP	
	fte	mdw	fte	mdw
# uren volledige werkweek	36		36	
Totaal				
- waarvan vast contract (*)	20,0	29,0	8,6	25,0
- waarvan inhuur (*)	1,3	4,0	0,4	4,0
# stagiaires	6,0	6,0	3,0	6,0
# vrijwilligers	2,0	27,0	1,0	23,0

(Peildatum is 31-12-2024; bij de SHHM-totalen mdw's is er overlap tussen HHM en GP omdat de meeste mdw's voor beide musea werken)

In 2024 heeft de afdeling Facilitaire Zaken ten behoeve van beide musea twaalf aspirant beveiligers begeleid in hun opleiding Beveiligers niveau 2 en 3. Allen hebben de stage met ruime voldoendes afgerond. In het komend schooljaar ronden zij de opleiding af met het praktijkexamen. Ook hebben drie beveiligingsmedewerkers een cursus 'Praktijkopleider Beveiligers 2' gevolgd en behaald. Hierdoor kunnen ze bij ons oefenen en zich verder ontwikkelen in het begeleiden van aspiranten. Een aantal van onze beveiligers met een tijdelijk contract is doorgestroomd naar andere beveiligingsbedrijven en diverse ministeries. Eén van onze beveiligers is zelfs aangenomen als beveiligers van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (waaraan een zeer strenge screening vooraf gaat).

6.3. Visitatiecommissie en activiteitenplan 2025-2028

In januari 2024 ontvingen wij het (lovende) rapport van de commissie die in 2023 een visitatie van Rijksmuseum de Gevangenpoort uitvoerde. De visitatie is te beschouwen als een proces met een tweeledig doel: (1) het afleggen van externe verantwoording aan publiek, partners, overheid en samenleving en (2) het bevorderen van interne kwaliteitsontwikkeling bij de betreffende instelling. Het definitieve rapport hebben we doorgestuurd naar de toenmalige Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, drs. F. Gräper-van Koolwijk. Tevens is het rapport via onze website openbaar gemaakt (zie ook de uitgebreide samenvatting van het rapport in het Jaarverslag 2023).

De aanbevelingen van de visitatiecommissie hebben wij meegewogen bij het opstellen van het Activiteitenplan 2025-2028. In dit plan hebben we onder andere aangegeven dat wij:

- historisch onderzoek gaan doen in samenwerking met de Universiteit Leiden,

- de presentatie van verhalen en collectie in het museum, mede op basis van dit onderzoek, verder zullen vernieuwen,
- een nieuw aanbod aan publieksactiviteiten zullen ontwikkelen en
- de marketing naar scholen versterken.

Het plan plus meerjarenbegroting hebben wij, tezamen met andere verplichte stukken, eind oktober ingediend bij het Ministerie van OCW. Hiermee hebben wij voldaan aan de betreffende verplichting die verbonden is aan onze ambtshalve vastgestelde Erfgoedwet-subsidie voor publieksactiviteiten en andere activiteiten voor de jaren '25-'28.

6.4. Aantal bezoekers en hoofdactiviteiten

RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT trok in 2024 60.698 bezoekers, bijna evenveel als in 2023 -een recordjaar- en net boven het aantal uit het activiteitenplan (60.000). We zagen verdere groei in regulier museumbezoek, zowel individueel bezoek als groepsbezoek. Bezoek in schoolverband daalde enigszins waardoor we zo'n 300 bezoekers te kort kwamen om het record van 2023 te verbreken.

Onder onze bezoekers zijn traditioneel veel mensen die voor het eerst in het museum komen (70%). Bij RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT zet de verjonging van het publiek door: met name de doelgroep families met kinderen is sterk gegroeid. Ook studenten en jongvolwassenen weten het museum goed te vinden. Net als bij het HAAGS HISTORISCH MUSEUM hebben we in 2024 een nieuw doelgroepenmodel ingevoerd. Dit geeft ons een beter beeld van het publiek dat we weten te bereiken. De Gevangenpoort trekt een heel breed publiek, niet alleen de regelmatige museumbezoekers, maar juist ook mensen die niet vaak of bijna nooit een museum bezoeken en ook weinig andere culturele activiteiten ondernemen. In die zin fungeert RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT naast museum waar je iets kan opsteken ook als een dag-attractie cq. gezellig dagje uit met de familie.

In de Gevangenpoort kan het publiek sinds juni 2021 een nieuwe vaste opstelling zien van de collectie: 'Vier eeuwen opsluiten, verhoren en straffen'. Deze nieuwe presentatie is te zien in de Vleeskelder, Cipierswoning, Examineerkamer, Kapel en Raadkamer en sluit aan bij de vier nieuwe merkwaarden van het museum: spannend, verhalend, meerstemmig en opiniërend. Tegelijk met de vaste opstelling zijn toen ook het educatief aanbod, de website en huisstijl van het museum vernieuwd. Daarnaast kan het publiek met een gids of audiotour de authentieke ruimtes van het voormalige cellencomplex, zoals de Gajolen, Ridderkamer, Stockzolder en Pijnkelder, bezoeken.

Het is leuk te lezen dat mensen het vernieuwde aanbod waarderen: "Mooi en goed bewaard (rijks)museum. Interessante geschiedenis en 'bewoners'. Goed uitgelegd in een uitgebreide audiotour loop je door de gevangenis en ontdek je de geschiedenis." of "Ontzettend interessant en leerzaam!" en "If you are into criminal (justice) history this is the best place to come. One of the best in EU I would say." zijn enkele recente reviews op Google. De rondleidingen die we dagelijks aanbieden en de speciale kinderlijn worden ook zeer hoog gewaardeerd blijkt uit ons bezoekersonderzoek.

6.5. Collectie

Registratie, conservering en onderzoek

De collectie van RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT bestaat uit 573 objecten eigen collectie, 17 inkomende bruiklenen, 76 reproducties van prenten en 27 rekwisieten², alle geregistreerd in Axiell met een foto en een beschrijving van de conditie van het object.

Verbeterpunten ten aanzien van het beheer van de collectie, die voortkwamen uit een onderzoek door de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed in 2021, zijn al in de periode 2021-23 aangepakt. Daardoor ontstond er in 2024 tijd om procedures te implementeren, uit te voeren en te verbeteren. Dit betreft

² De reproducties en rekwisieten zijn in database Axiell apart gecodeerd.

onder andere het systematisch uitvoeren van standplaats- en conditiecontroles, nieuwe aanwinsten binnen een maand registreren en een jaarlijkse CHV-oefening uitvoeren.

Het museum verzamelt aan de hand van de volgende vier deelcollecties:

- strafwerktuigen: raspen, strafbank, amputatiebijl, galg, geselpaal, brandijzers, blok aan het been en guillotine;
- martelwerktuigen: duimschroeven, ledemaatklemmen, pijnbank, rekpalen;
- politiewerktuigen en symbolen van justitie: dievenvangers, boeien en kluisters, arm van Vrouwe Justitia, collectebus, vonnistas, papierverbrander;
- objecten die betrekking hebben op het gebruik van het gebouw of gevangenen in de Gevangenpoort.

In het collectieplan 2025-2028 is een nieuw kernthema toegevoegd:

- documenten en publicaties met betrekking tot de ontwikkeling van het strafrecht en de strafpraktijk.

In 2024 heeft het museum vier objecten verworven met betrekking tot het laatstgenoemde, nieuwe kernthema:

- gedrukt opsporingsbevel van het Hof van Holland naar aanleiding van de ontsnapping van Pauwels van Zevenhuysen uit de Gevangenpoort, Den Haag, 1660 (aankoop);
- prent met de beeltenis van Hendrick Daniel Slatius in de boeien geslagen, remonstrants predikant te Bleiswijk vervaardigd door Claes Jansz. Visscher II in 1623 (aankoop);
- pamflet *Copie vant Klaer Vertoogh: geschreven, ende onderteyckent by de eyghene hand van Henricus Slatius, in sijn gevangenis in 's-Graven-hage*, Den Haag, 1623 (aankoop);
- *Wetboek Napoleon, ingericht voor het koninkrijk Holland*, Den Haag, 1809 (aankoop).

Waar in 2023 houtboorders de grootste bedreiging voor het gebouw en de collectie leken te vormen, bleek in 2024 de uitdaging te zitten in een warm en nat najaar waardoor er verschillende schimmeluitbraken zijn geconstateerd. Schimmel is aangetroffen op de muren en het plafond van de IJzerkamer, op de Guillotine op de binnenplaats en op de Vonnistas in de Vleeskelder. Dit is dankzij een goede samenwerking tussen de afdelingen Collectie, Facilitaire Zaken en diverse externe restauratoren snel opgepakt en verholpen, zonder dat er schade aan de objecten is vastgesteld.

In opdracht van het museum is in 2024 onderzoek gedaan naar een mogelijke restauratie van het ijzer in de muren van de IJzerkamer. Onder leiding van Menno Tillema (bouwkundig Erfgoedadviseur) is een specialistenteam samengesteld, bestaande uit een restauratiedeskundige van het RCE en een smid. De conclusie volgt in 2025.

In 2024 werd ook historisch onderzoek gedaan naar het gebruik van de guillotine in Den Haag. De guillotine werd tweemaal in Den Haag ingezet bij ter dood veroordelingen. De zaak uit 1813 waarin Adriana Bouwman via voltrekking met de guillotine de doodstraf kreeg is onderzocht in de processtukken in het Nationaal Archief. Dit leidde tot een nieuwe *story* op onze website.

Het inhoudelijke plan *'De ketter, de vluchteling, de heks en de sodomiet'*, opgesteld in 2023, is erop gericht om de publieksbeleving in de museumruimtes te versterken, meer collectie zichtbaar te maken en extra informatie te bieden. Dit plan richt zich o.a. op (minderheids)groepen die in het verleden slachtoffer waren van vervolging en onvrijheid en daardoor in de Poort belandden. In 2024 lag de focus op het doen van extra onderzoek in samenwerking met de Universiteit Leiden naar de criminele vonnissen van de Haagse magistraat in de 17de en 18de eeuw. Veel van de door de lokale overheid veroordeelde misdadigers werden opgesloten in de Gevangenpoort. Het onderzoek zal in 2025 worden afgerond, de resultaten zullen worden gebruikt in de nieuwe presentatie die de komende jaren in het koude deel zal worden gerealiseerd en in verschillende publieksproducten, waaronder lezingen en een podcast.

Presentatie collectie

Sinds 2023 is de gehele collectie van het museum online te vinden in onze eigen publiekelijk toegankelijke onlinedatabase. Via een link op deze websites zijn we sindsdien met onze database ook aangesloten bij de Collectie Nederland: dé website om meer dan 190 collecties in één keer te doorzoeken.

Daarnaast is er op onze website verdiepende informatie te vinden over twintig topstukken en worden er elk jaar zes *story's* gepubliceerd die gaan over mensen of gebeurtenissen in de Gevangenpoort.

Het museum is benaderd door de *Youtube-kanalen* KnowArt (797.000 abonnees) en Proper Printing (126.000 abonnees) nadat ze een guillotine-mes gezien hadden in onze onlinedatabase. Zij hebben vervolgens ons depot bezocht en zijn daarna zelf technisch onderzoek gaan doen naar het gebruik van allerlei soorten guillotine-messen. Dit onderzoek resulteerde in twee filmpjes die zij op *YouTube* publiceerden: 'Testing Strange Guillotine Blades' en 'Why are Guillotine Blades Angled? We Built One to Test it!'. In maart 2025 hadden deze twee filmpjes resp. al 648.000 en 32.000 views gehad.

Historisch Centrum Leeuwarden heeft eveneens onze database gevonden en een beulswaard in bruikleen gevraagd voor een tentoonstelling. Dit was tevens het enige bruikleen in 2024.

Onze presentatie van de guillotine leidde tot een klein artikel in de *Quest* over het gebruik van de guillotine in Nederland. Verder werkte het museum in 2024 mee aan een interview voor vakblad *Museumpeil* over het thema 'Ongemakkelijk Erfgoed'. Hierin stond de balans tussen informatie en sensatie centraal bij gevoelige thema's zoals opsluiting en tortuur.

In de Ridderkamer is het bed voorzien van een historisch correctere bekleding op basis van prenten uit die tijd én een historisch onderzoek naar het gebruik van textiel in 17e eeuwse huishoudens. De presentatie in deze ruimte sluit hiermee beter aan bij de periode rond 1672.

Om de bezoekersbeleving te verbeteren en de informatievoorziening te verrijken, is de audiotour door het 'warme' deel van de Gevangenpoort uitgebreid met een audiotour door het 'koude' deel (het cellencomplex). Deze toevoeging biedt bezoekers een dieper inzicht in de historische functie en betekenis van beide delen van de Gevangenpoort. Bij deze uitbreiding hebben we meteen de oudere audiotour-apparaten die in het 'koude deel' werden gebruikt, vervangen door dezelfde apparaten uit het 'warme deel, zodat bezoekers niet meer van apparaat hoeven te wisselen. Daarnaast zijn er informatiezuilen geplaatst die extra achtergrondinformatie verschaffen over de verschillende ruimtes en de bijzondere gevangenen die daar ooit verbleven. De bezoeker krijgt hiermee een vollediger en meer gedetailleerd beeld van de geschiedenis van de Gevangenpoort.

6.6. Educatie en participatie

Ontwikkelingen in educatief aanbod voor het onderwijs

Het museum neemt deel aan bestaande Haagse netwerken voor cultuureducatie: het Cultuurmenu en de Ladekast Cultuureducatie op z'n Haags.

Wij actualiseren en vernieuwen ons onderwijsaanbod regelmatig met als doel dit af te stemmen op de wensen van scholen en te laten passen binnen doorlopende leerlijnen. Onderleggers van onze educatieve aanpak zijn meerstemmigheid en het verleden in relatie brengen tot heden en toekomst.

In 2024 hebben we een plan van aanpak opgesteld voor de samenwerking met Cultuurschakel met als doel het ontwikkelen van educatief aanbod voor het MBO rondom het thema burgerschap. In 2025 werken we samen met een of twee MBO-scholen om dit plan verder uit te werken en te implementeren.

Gerealiseerd schoolbezoek

Het aantal leerlingen dat het museum bezoekt in schoolverband blijft helaas achter. Schoolreisjes van buiten Den Haag worden minder geboekt vanwege bezuinigingen en het inhalen van lesuren. De tijdelijke

sluiting van het Binnenhof -en in het verlengde daarvan: de verhuizing van het programma van ProDemos naar de nieuwe tijdelijk locatie van de Tweede Kamer- is een andere oorzaak dat fors minder schoolreisjes het gebied rond het Binnenhof aandoen. Het positieve effect van combi-bezoeken aan zowel het Binnenhof als de Gevangenpoort is daardoor (tijdelijk) weggevallen, iets dat vooral merkbaar is bij het achterblijvend bezoek vanuit het Voortgezet Onderwijs.

Zie voor de gerealiseerde aantallen lessen en leerlingen de prestatiecijfers in paragraaf 6.11.

Aanbod vrije tijd voor volwassenen en kinderen

In 2024 ontwikkelde Rijksmuseum De Gevangenpoort twee nieuwe activiteiten voor volwassenen:

- 'Nachtbraken in de Poort', waarbij bezoekers in de avonden een rondleiding door het gebouw krijgen en daarna een educatieve pubquiz spelen en
- 'Avondwandeling Misdadig Den Haag', waarbij bezoekers in de avond onder begeleiding van een gids een wandeling door het centrum maken en horen over de duistere geschiedenis van enkele plekken.

Tijdens de Maand van geschiedenis met als thema 'Echt nep' organiseerde de Gevangenpoort viermaal de rondleiding 'Fake news en de moord op de gebroeders De Witt'. Alle keren was de rondleiding uitverkocht (met in totaal 259 VO-leerlingen).

Tijdens de open dag van Just Peace konden bezoekers een rondleiding met extra aandacht voor rechtspraak volgen door de Gevangenpoort.

In oktober werd de Gevangenpoort weer drukbezocht tijdens Museumnacht, waarbij bezoekers leerden over klassenjustitie door als arme of rijke gevangene een rondgang door de Gevangenpoort te maken.

6.7. Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid

We weten dat werken aan diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid nooit ophoudt. Er is altijd ruimte voor verbetering. Hierbij proberen we in te spelen op actuele ontwikkelingen in de maatschappij. Onze aanpak bouwt voort op ervaringen met participatie en co-creatie in het HAAGS HISTORISCH MUSEUM en de samenwerking met het Netwerk Erfgoed Haagse Migranten.

Door het ontbreken van ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, liggen voor de Gevangenpoort de kansen vooral op het terrein van vaste presentatie, publieksprogramma, educatie en onderzoek.

Programma

Om een toekomstbestendig museum te zijn met relevantie voor het hedendaagse publiek, vertellen we verhalen vanuit meerdere perspectieven. Dat doen we sinds 2021 in de presentatie *Vier eeuwen opsluiten, verhoren en straffen* in het 'warme deel' van het museum. Een lijn die zal worden doorgezet in de nieuwe presentatie die we de komende jaren in het koude deel gaan implementeren en waar aandacht besteed zal gaan worden aan gevangenen die tot voor kort altijd werden 'vergeten', zoals vluchtelingen, 'sodomieten' en het hoge percentage vrouwelijke gevangenen. In de nieuwe audiotour in het 'koude deel' nemen we hier alvast een voorschot op door te vertellen over klassenjustitie en de ongelijke behandeling van vrouwelijke gevangenen in de afgelopen eeuwen.

Partners

We streven ernaar inclusief te zijn in onze samenwerkingen. Een goed voorbeeld hiervan was de samenwerking met een diverse groep van leerlingen van het Edith Stein College bij de ontwikkeling van *Vier eeuwen opsluiten, verhoren en straffen*.

Wij beschouwen onderzoek, zoals naar het omvangrijke archief van het Hof van Holland in het Nationaal Archief en de Oude Rechterlijke Archieven in het Haags Gemeentearchief, als de basis voor inhoudelijke vernieuwing. In 2024 startten vier student-assistenten van de Universiteit Leiden met onderzoek naar veroordeelde misdadigers die door de Haagse Magistraat waren veroordeeld, met bijzondere aandacht voor klassenjustitie en de behandeling van historisch achtergestelde groepen.

Personeel

Wij zorgen ervoor dat onze medewerkers zich welkom en geaccepteerd voelen in een open en respectvolle werkomgeving. We moedigen hen aan om zichzelf te zijn, zich verder te ontwikkelen en actief bij te dragen aan de organisatie. Ter ondersteuning hebben wij een gedragscode 'Integriteit en Ongewenst Gedrag' opgesteld, die strikt wordt nageleefd om een veilige sfeer te waarborgen.

Onze medewerkers krijgen regelmatig tools en trainingen aangeboden waarmee ze vanuit hun functie en expertise kunnen bijdragen aan inclusie. Wij nemen de tijd om te reflecteren op onszelf, onze vakgebieden en de organisatie.

Dit jaar organiseerde Saloum Darbou, MBO-docent aan ROC Mondriaan en bestuurslid van Theater de Vaillant, een waardevolle DIG-workshop voor alle afdelingen van het museum. De centrale vraag was: 'Hoe resoneert het woord 'verbinding' in onze interne organisatie?' De workshop leverde waardevolle, soms ongemakkelijke inzichten op en moedigde open gesprekken aan, waardoor collega's elkaar beter leerden kennen en de onderlinge samenwerking werd versterkt.

Ook hebben twee leden uit het managementteam deelgenomen aan twee workshops over inclusief leiderschap georganiseerd door ATANA.

Het museum hecht waarde aan een diverse samenstelling van het personeel. Vacatureteksten worden gecontroleerd op inclusief taalgebruik en op verschillende platformen gepubliceerd. In de facilitaire dienstverlening en bij enkele tijdelijke stafposities is het gelukt om de diversiteit binnen ons team te vergroten.

Publiek

Wij betrekken sleutelfiguren uit potentiële doelgroepen bij de verdere ontwikkeling van onze educatieve producten en programmering, waaronder presentaties en publieksactiviteiten. Het inzicht van ons publiek is waardevol en we willen de expertise van onze bezoekers graag benutten.

Onze medewerkers benaderen onze bezoekers vanuit het perspectief van inclusie. Conservatoren zetten zich in voor optimale toegankelijkheid bij de presentatie van de collectie. Educatoren, rondleiders en museumdocenten werken actief aan de toegankelijkheid van hun verhalen voor een breed publiek. Beveiligers worden getraind om met meer begrip om te gaan met het gedrag van bezoekers met een beperking. Kortom, we investeren in het bevorderen van een inclusieve mindset bij al onze medewerkers. Daarnaast streven wij ernaar het museumgebouw fysiek toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk mensen. Het eeuwenoude complex stelt echter grenzen aan de fysieke toegankelijkheid. Waar dit niet mogelijk is, biedt digitale ontsluiting van de ruimtes en collectie een alternatieve oplossing. Hiervoor hebben we in februari op de website een aparte pagina gecreëerd ('Virtuele tour') die je toegang geeft tot een virtuele wandeling door alle ruimtes van de Gevangenpoort. De tour is sindsdien al 1196 keer bekeken door 695 verschillende bezoekers (peildatum februari 2025).

6.8. Digitale transformatie

De Raad voor Cultuur adviseerde culturele instellingen in 2022 met haar rapport 'Digitalisering als kans' om vooral ook in digitalisering te investeren. Dit vanwege de kansen voor creatieve vernieuwing, het vergroten/verbreden van je doelgroep en omdat het bijdraagt aan maatschappelijke relevantie en economische versteviging van de sector.

Ondanks de beperkte financiële mogelijkheden van ons relatief kleine museum staan we verre van stil als het om digitalisering gaat. Samen met het HAAGS HISTORISCH MUSEUM hebben we de afgelopen jaren het volgende gedaan:

- In twee vergaderingen van de Raad van Toezicht is gereflecteerd op de mogelijkheden en (maatschappelijke) gevaren van digitalisering en AI voor beide musea.

- In onze interne werkprocessen zijn de softwaresystemen en al onze data naar de cloud gebracht, we lopen hierin volledig in de pas met nieuwste ICT-ontwikkelingen in kantoorautomatisering.
- Eén van onze medewerkers heeft in 2024 een training Digitaal Erfgoed van de ErfgoedAcademie gevolgd.
- De afdeling Collectie heeft een informatieplan 2024-2025 voor de GP opgesteld. Initiatieven die hieruit voortkwamen zijn oa.:
 - o De collecties van beide musea zijn vastgelegd in een online database die via de websites van beide musea is te doorzoeken.
 - o Inmiddels zijn we via een link op de website ook aangesloten bij Collectie Nederland: dé website om meer dan 190 collecties in één keer te doorzoeken.
- Na deze stappen van 'data naar open-data', hebben we voorbereidingen getroffen om in 2025 de volgende fase in te gaan: naar 'linked-open data'.
Door onze collectie als linked open data beschikbaar te stellen, wordt onze collectie deel van het netwerk van verbonden erfgoed. Dit maakt het voor gebruikers nóg gemakkelijker om onze collectie te vinden én in samenhang met andere collecties te bekijken. Zo wordt de zichtbaarheid van onze collectie verder vergroot.
Hiermee sluiten wij aan bij de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. De subsidie die we voor deze implementatie hebben aangevraagd is inmiddels toegekend.
In het kader hiervan hebben we ook het manifest Netwerk Digitaal Erfgoed ondertekend. Via dit netwerk krijgen we up-to-date informatie over de nieuwste digitale ontwikkelingen binnen ons vakgebied.

Naast bovenstaande vernieuwingen om met digitalisering werkprocessen te verbeteren en de collectie toegankelijker te maken, geeft digitalisering en dan met name AI ons museum (ongekende) kansen om de publieksbeleving te verhogen. De ontwikkelingen op dit gebied volgen we met grote belangstelling, bijvoorbeeld om toe te passen in het project *De ketter, de vluchteling, de heks en de sodomiet*'

6.9. Exploitatieresultaat, financiële positie en kengetallen

Opbrengsten

In 2024 bleven we met het aantal bezoekers van 60.698 net onder het recordjaar van 61.002 maar wel boven het budget van 60.000 bezoekers. Er zijn minder scholieren geweest maar wel meer betalende bezoekers wat zorgt voor opnieuw een recordbedrag aan publieksinkomsten van € 606.905 ten opzichte van de begroting 2024 van € 513.500 (en de realisatie 2023 van € 575.001).

De indirecte inkomsten bestaan uit de doorbelasting van kassakosten aan Galerij Prins Willem V (€ 59.568).

De structurele subsidie komt voort uit de meerjarige subsidies van het Ministerie van OCW op basis van de Erfgoedwet, welke bestemd zijn voor collectiebeheer (€ 133.681) en huisvesting (€ 238.612). Voor de publieksactiviteiten ontvingen we een apart subsidiebedrag van € 295.701. In totaal een bedrag van € 667.994. Dit is € 79.752 hoger dan in 2023.

Het Ministerie van OCW stopte m.i.v. 1-1-2023 de regierol van het RVB in het onderhoud van museum panden. Het langdurige proces van verzelfstandiging van de Rijksmusea is daarna afgerond met een geheel nieuw huurcontract dat op 1 januari 2024 is ingegaan. In dit contract is vastgelegd dat het museum voortaan zelf verantwoordelijk is voor het onderhoud van de Gevangenpoort. Om tegemoet te komen in het dragen van deze grotere verantwoordelijkheid heeft het ministerie met ingang van 1 januari 2024 de subsidie voor huisvestingskosten verhoogd naar € 235.603,-. Deze verhoging is inclusief diverse opslagen. Zo heeft het ministerie geld gereserveerd om de gebouwen van alle door het rijk gesubsidieerde musea de komende jaren te verduurzamen. De (door een extern bureau geschatte) kosten van deze verduurzaming zijn in de nieuwe huisvestingssubsidie opgenomen, gespreid over een periode van dertig jaar. De overige stijging van de structurele subsidie wordt veroorzaakt door indexering.

Voor het totaal aan baten komen we uit op een bedrag van € 1.334.467 in vergelijking met de begroting van € 1.207.063 en de baten van 2023 € 1.383.438 (dit laatste bedrag was inclusief een incidentele subsidie 'Werken op Hoogte' van € 139.978).

Kosten

Wat betreft personeelslasten komen we, ondanks een CAO stijging en het betalen van transitievergoedingen, in 2024 met € 689.830 uit boven de begroting (€ 679.768) en de lasten in 2023 uit (€ 662.900).

De huisvestingskosten komen in 2024 uit op € 253.450, onder de begroting van € 258.589 en onder de kosten van 2023 € 332.246. Het verschil met 2023 wordt verklaard door het project "Werken op Hoogte" dat in 2023 heeft plaatsgevonden. We hebben zoveel mogelijk bespaard om de gestegen prijzen vanwege de inflatie te compenseren. Veel leveranciers hebben hun tarieven verhoogd met percentages tussen 2,5% en 11%.

Alle onderhoudskosten zijn ten laste van de balansvoorziening geboekt en er is, bij het opstellen van de jaarrekening, een dotatie aan de voorziening groot onderhoud gemaakt, waarmee pieken in de onderhoudskosten kunnen worden opgevangen. Dit conform de regelgeving rondom de huisvestingssubsidie.

De afschrijvingen (€ 25.415) liggen onder de begroting € 29.374. Er zijn in 2024 minder investeringen gemaakt dan begroot.

Bij de overige lasten (€ 189.330) komen we boven de begroting (€ 179.333) maar blijven we onder 2023 (€ 207.488). Aan publieks- & educatiekosten hebben we € 5.209 meer uitgegeven dan begroot maar € 10.645 minder uitgegeven dan in 2023. We hebben in mei 2024 het marketingbudget verhoogd; dit extra budget is succesvol ingezet om meer potentiële bezoekers te bereiken. De hogere kosten in 2023 worden verklaard door incidentele uitgaven om de audiotour en audioguide te verbeteren.

De collectiefunctie omvat o.a. de kosten voor registratie, behoud en beheer van de collectie, waaronder museale vernieuwing en onderzoekskosten.

De overige algemene kosten komen, als gevolg van hogere bankkosten en accountantskosten, boven budget uit. In 2024 bedroegen de overige algemene kosten € 50.443 ten opzichte van € 49.500 in de begroting. Er is aanzienlijk minder uitgegeven aan automatiseringskosten, advieskosten en lidmaatschappen waardoor de overige algemene kosten € 14.372 onder het niveau van 2023 (€ 64.814) blijven.

De optelsom van de totale baten en lasten samen met de rentebaten en de mutatie aankoopfonds leidt tot een positief exploitatieresultaat van (€ 185.539), ook weer boven het niveau van 2023 (€ 158.287) en ver boven de begroting van € 60.999.

Financiële kengetallen

De financiële gezondheid drukken we uit in de onderstaande kengetallen.

De **solvabiliteit** neemt toe, van 63% in 2023 naar 68% in 2024. Een solvabiliteit wordt gezond gezien als deze boven de 25% ligt. Bij RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT hebben we te maken met hoge percentages in de afgelopen jaren. De algemene reserve dient als buffer voor tegenvallende exploitatieresultaten maar een deel van deze reserve willen we gebruiken om hiermee het plan voor de vernieuwing van de presentaties in het koude deel van de Gevangenpoort de komende jaren te financieren.

Als we verder kijken of het museum aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen dan bedragen de **quick-** en de **current-ratio** beide 5.7. Een gezonde waarde is één of hoger wat betekent dat het museum zeer goed in staat is om met haar kortlopende bezittingen aan haar kortlopende schulden te

voldoen. De liquiditeitspositie blijft positief, de liquide middelen zijn vrij opeisbaar. Ook hier geldt dat de hoge ratio's voortkomen uit de hoge stand van het Eigen Vermogen en dus van de Liquide Middelen.

Deze ratio's zullen dalen als we de investeringen rondom de vernieuwing van het koude deel hebben uitgevoerd.

Het **weerstandsvermogen** is het vermogen van de culturele instelling om ook in ongunstige tijden haar activiteiten te kunnen voortzetten. Deze 'haringmaat' (het eigen vermogen gedeeld door de totale baten) laat in de afgelopen jaren een stijging zien van 41% in 2022, 43% in 2023 naar 59% in 2024. We hebben intern besproken of we onze eigen 'haringmaat' moeten aanpassen maar ook hier geldt dat de haringmaat na het uitvoeren van de investeringen rondom de vernieuwing van het koude deel zal dalen naar een nog steeds veilig en acceptabel niveau.

6.10. Onderhoud en beheer Gevangenpoort

Eind oktober dienden wij, naast ons Activiteitenplan 2025-2028, bij het Ministerie OCW de volgende stukken in:

- een gedetailleerde 'Routekaart Verduurzaming',
- een geheel vernieuwde MJOP en
- een reflectiedocument waarin we uitgebreid ingaan op de vraag hoe wij onze beheertaak voor het museumgebouw de komende jaren in gaan vullen en welke uitdagingen we hierin zien.

De bouwkundige staat van het museum pand is de afgelopen jaren door bureau PVM twee keer onderzocht. In de laatste meting concludeert PVM: 'Het object verkeert in een goede staat van onderhoud en ziet er naar zijn leeftijd uit.' Gebreken die werden geconstateerd hebben vooral een esthetische waarde en de herstelmaatregelen die nodig zijn, zijn in de MJOP opgenomen.

De MJOP gaat uit van onderhoud waarmee het complex 'in stand wordt gehouden'. Dit is het uitgangspunt waarop het Ministerie van OCW haar huisvestingssubsidie vanaf 1 januari 2024 heeft gebaseerd. Of, zoals het ministerie het zelf verwoordde, het onderhoud dient uitgevoerd te worden op basis van het adagium 'sober en doelmatig'.

De MJOP is gemaakt voor de periode 2025-2039, een periode van 15 jaar. De kosten zijn incl. diverse opslagen (zoals CAR-verzekering, inhuur externe begeleiding, post onvoorzien). De MJOP wordt betaald vanuit de huisvestingssubsidie. Andere kosten gerelateerd aan het beheer van het museum pand worden ook vanuit deze subsidie betaald (zoals huur, opstalverzekering en loonkosten die worden ingezet voor het beheer en onderhoud). Ook de kosten van de verduurzaming van het museum pand zijn nu in de MJOP verwerkt (deze waren eerder door Royal Haskoning geschat op € 386.160 en zijn in de nieuwe huisvestingssubsidie opgenomen, verspreid over een periode van dertig jaar, oftewel €12.872,- per jaar).

Doelstelling van de gekozen maatregelen is het verkleinen van de CO2-afdruk, het verlagen van de energiekosten en het toepassen van hernieuwbare energiebronnen. De conclusie uit het 'Routekaart Verduurzaming'-rapport hierover:

'Na de uitvoering van alle maatregelen schatten we in dat er ongeveer 15.700 kg CO2 wordt bespaard (52%), en dat de energiekosten afnemen met ongeveer 20% (gaskosten 82%, elektriciteit 13% meer!). Als in de toekomst alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen kan komen, is de CO2 belasting nog gunstiger. Een energielabel A+ is dan te behalen (minimaal 61% hernieuwbare energie).'

In het reflectiedocument concluderen we dat we blij zijn de regie van het beheer en van het onderhoud van het museum pand zelf in handen te hebben. Doordat we niet meer afhankelijkheid zijn van de dienstverlening van het RVB, kunnen we veel sneller en vaak ook tegen lagere kosten,

schakelen. Een gevolg van bovenstaande is dat we veel beter grip hebben gekregen op zowel het onderhoud als op de financiële kant van het beheer.

6.11. Toekomst

Voor de toekomst van RIJKSMUSEUM DE GEVANGENPOORT zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

- Gezien de positieve resultaten van de afgelopen jaren is er voldoende financiële reserve gecreëerd om te gaan investeren in het verder ontwikkelen en implementeren van de beoogde upgrade van het 'koude' deel van de Gevangenpoort. Hetzelfde geldt voor andere ambities uit het Activiteitenplan 2025-2028, zoals:
 - o het aanbieden van meer verdiepende publieksactiviteiten in samenwerking met schrijvers, kunstenaars, historici en ervaringsdeskundigen op het gebied van het strafrecht,
 - o het vergroten van de fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid van het museum(gebouw).
- We kijken reikhalzend uit naar de resultaten van het onderzoek naar de vonnis- en verhoorboeken van de stad Den Haag uit de periode 1600-1800 dat we samen met de Universiteit Leiden doen. In 2025 onderzoeken we of we dit onderzoek kunnen uitbreiden naar de archieven van het Hof van Holland. Als we de financiering hiervan rond kunnen krijgen, starten we hiermee medio 2025;
- Het onderhoud en beheer van het eeuwenoude complex vraagt veel deskundigheid. Hierin hebben we nog een lange leerweg te gaan, zeker op het gebied van de verduurzaming, want dit is voor ons nieuw terrein. Omdat het bovendien om een rijksmonument gaat betekent dit dat de uitvoering van alle maatregelen aan strenge regelgeving van monumentzorg moet voldoen. Ook dit zal voor ons een boeiende leerweg worden.

6.12. Prestatiecijfers

Prestatiecijfers Rijksmuseum de Gevangenpoort						
	Realisatie 2024		Activiteitenplan 2024		Realisatie 2023	
	# activiteiten	# bezoekers	# activiteiten	# bezoekers	# activiteiten	# bezoekers
1 Totaal bezoeken		60.698		60.000		61.002
2 Reguliere bezoeken		51.444		43.500		51.072
3 Onderwijs bezoeken (5+6+7)		6.949		14.300		8.172
4 Vrij entree		2.305		2.200		1.758
Uitgesplitst naar PO/VO/MBO	# activiteiten	# deelnemers	# activiteiten	# deelnemers	# activiteiten	# deelnemers
5 Primair Onderwijs	120	2.333	110	3.100	131	2.640
6 Voortgezet Onderwijs	206	3.808	350	9.800	198	4.434
7 MBO/HO	54	808	600	1.400	112	1.098
8 Openbare activiteiten	15	1.167	65	3.000	3	1.346

7. Controleverklaring accountant

Zie voor de verklaring de volgende pagina's.